

## F.t.l. vedr. miljø- og planlægningslove

Lovforslag nr. L 78. FremSAT den 22. februar 1984 af miljøministeren

**Forslag**

til

**Lov om ændring af forskellige miljø- og planlægningslove  
(Håndhævelse)****§ 1**

I miljøbeskyttelsesloven, jfr. lovbekendtgørelse nr. 663 af 16. december 1982, foretages følgende ændringer:

**1. § 42** affattes således:

»§ 42. Overtrædes vilkårene for en godkendelse som nævnt i §§ 35-38, kan den myndighed, der har meddelt godkendelsen, nedlægge forbud mod fortsat drift og eventuelt forlange virksomheden, anlægget eller indretningen fjernet.

*Stk. 2.* Foreligger der ikke godkendelse som foreskrevet i §§ 35-36 eller § 38, kan den myndighed, der kunne have meddelt godkendelse, eventuelt forlange virksomheden, anlægget eller indretningen fjernet.«

**2. I § 49** indsættes som stk. 3-5:

»*Stk. 3.* I tilfælde af overhængende alvorlig fare for sundheden samt i tilfælde, hvor øjeblikkelig indgriben er påkrævet for at afværge væsentlig forurening eller forureningens udbredelse, kan kommunalbestyrelsen foretage det fornødne uden påbud og for den ansvarliges regning.

*Stk. 4.* Såfremt påbud eller forbud, som omhandlet i stk. 2, er meddelt af amtsrådet eller efter stk. 3 kunne være meddelt af amtsrådet, udøves beføjelserne efter stk. 2 og 3 tillige af denne myndighed. I hovedstadsområdet udøves amtsrådets beføjelser efter stk. 2 og 3 af hovedstadsrådet.

*Stk. 5.* Politiet yder kommunalbestyrelsen, amtsrådet og hovedstadsrådet bistand ved

disse myndigheders udøvelse af beføjelser efter stk. 2 og 3, når der foreligger fare for væsentlig forurening, efter regler, der fastsættes efter forhandling mellem miljøministeren og justitsministeren.«

**3. I § 49 a, stk. 1, 2. punktum,** udgår: »samt beføjelsen efter § 49, stk. 2.«

**4. Efter § 50** indsættes:

»§ 50 a. Bliver tilsynsmyndigheden, jfr. §§ 48-50, opmærksom på et ulovligt forhold, skal den foranledige det ulovlige forhold bragt til ophør, medmindre der er tale om forhold af ganske underordnet betydning.«

**5. I § 53** indsættes efter »skal«: »straks«.

**6. I § 53** indsættes som stk. 2:

»*Stk. 2.* Underretning efter stk. 1 bevirker ingen indskrænkning i den ansvarliges pligt til at søge følgerne af driftsforstyrrelsen eller uheldet effektivt afværget eller forebygget.«

**7. I § 55** ændres »overtilsyn« til: »tilsyn«.

**8. Efter § 68** indsættes:

»§ 68 a. Bestemmelserne i § 67 og § 68, stk. 1, finder ikke anvendelse på meddelelse om standsning af virksomhed, der er i strid med gældende forbudsbestemmelser, af virksomhed, som er påbegyndt uden fornøden tilladelse eller godkendelse, eller på meddelelse om at efterkomme en tidligere truffet afgørelse.«

### 9. § 69 ophæves.

### 10. § 83, stk. 1, ophæves og i stedet indsættes:

»§ 83. Medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning, straffes med bøde den, der

- 1) overtræder § 11, stk. 1, eller § 17, stk. 1,
- 2) undlader at efterkomme forbud eller påbud efter § 12, § 13, stk. 1 eller 4, § 14, stk. 1, § 25, § 42 eller § 44,
- 3) tilsidesætter vilkår knyttet til en tilladelse efter § 11, stk. 1, § 17, stk. 2, eller § 18 eller til en godkendelse efter §§ 35–38,
- 4) anlægger, påbegynder eller driver virksomhed uden godkendelse efter § 35,
- 5) undlader at indhente godkendelse efter §§ 36 eller 38,
- 6) undlader at meddele oplysninger eller at afgive prøver efter § 52 eller at give underretning som nævnt i § 53,
- 7) undlader at indgive anmeldelse, der er foreskrevet i regler udfærdiget efter § 64,
- 8) overtræder § 72, stk. 3, 1. eller 2. pkt., eller
- 9) tilsidesætter vilkår knyttet til en tilladelse efter § 72, stk. 4.

*Stk. 2.* Straffen kan stige til hæfte eller fængsel i indtil 1 år, hvis overtrædelsen er begået forsætligt eller ved grov uagtsomhed, og hvis der ved overtrædelsen er

- 1) voldt skade på miljøet eller fremkaldt fare derfor, eller
  - 2) opnået eller tilsigtet en økonomisk fordel for den pågældende selv eller andre, herunder ved besparelser.«
- Stk. 2–3 bliver herefter stk. 3–4.

### 11. § 83 stk. 2, der bliver stk. 3, affattes således:

»Stk. 3. I regler, der udstedes i medfør af § 4, § 4 a, § 5, § 6, § 9, § 11, stk. 2, § 17, stk. 2, § 19, stk. 2, § 20, § 28 og § 62 a, stk. 3, kan der fastsættes straf af bøde. Der kan endvidere fastsættes, at straffen kan stige til hæfte eller fængsel i indtil 1 år under tilsvarende omstændigheder som anført i stk. 2.«

### 12. I § 83 indsættes som stk. 5:

»Stk. 5. Forældelsesfristen for strafansvar efter stk. 1, nr. 1 eller 3, er 5 år.«

## § 2

I lov nr. 302 af 9. juni 1982 om vandløb

foretages følgende ændringer:

### 1. Efter § 54 indsættes:

»§ 54 a. Bliver vandløbsmyndigheden opmærksom på et ulovligt forhold, skal den foranledige det ulovlige forhold bragt til opmærksomhed, medmindre der er tale om forhold af ganske underordnet betydning.«

### 2. I § 55 indsættes efter 1. pkt.:

»Politiet yder om fornødent bistand hertil efter regler der fastsættes efter forhandling mellem miljøministeren og justitsministeren.«

### 3. Efter § 77 indsættes:

»§ 77 a. Bestemmelserne i § 76, stk. 2, og § 77, stk. 1, finder ikke anvendelse på meddelelse om standsning af arbejder, som er påbegyndt uden fornøden tilladelse eller godkendelse, eller meddelelse om at efterkomme en tidligere truffet afgørelse.«

## § 3

I lov nr. 299 af 8. juni 1978 om vandforstyrning m.v., som ændret ved lov nr. 303 af 9. juni 1982 foretages følgende ændringer:

### 1. § 65 affattes således:

»§ 65. Kommunalbestyrelsen påser, at loven og de regler, der er fastsat med hjemmel i loven, overholdes.

*Stk. 2.* Kommunalbestyrelsen påser, at påbud og forbud efterkommes, og at vilkår fastsat i tilladelser overholdes.

*Stk. 3.* Bliver kommunalbestyrelsen opmærksom på et ulovligt forhold, skal den foranledige det ulovlige forhold bragt til opmærksomhed, medmindre der er tale om forhold af ganske underordnet betydning.

*Stk. 4.* Er et påbud eller forbud ikke efterkommet inden den fastsatte frist, kan kommunalbestyrelsen lade foranstaltningen udføres for den ansvarliges regning.«

### 2. Efter § 74 indsættes i kapitel 12:

»§ 74 a. Bestemmelserne i § 73, stk. 2, og § 74, stk. 1, finder ikke anvendelse på meddelelse om standsning af virksomhed, som er påbegyndt uden fornøden tilladelse, eller

meddelelse om at efterkomme en tidligere truffet afgørelse.«

#### § 4

I lov om kommuneplanlægning, jfr. lovbekendtgørelse nr. 734 af 21. december 1982, foretages følgende ændringer:

1. § 16, stk. 3, 2. pkt., ophæves.

2. § 46 affattes således:

»§ 46. Kommunalbestyrelsen påser overholdelsen af loven og af de regler, der er fastsat med hjemmel i loven, samt af bestemmelserne i lokalplaner og i de efter § 59 opretholdte vedtægter og planer m.v.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen påser, at påbud og forbud efter denne lov efterkommes, og at vilkår fastsat i tilladelser overholdes.

Stk. 3. Bliver kommunalbestyrelsen opmærksom på et ulovligt forhold, jfr. stk. 1 og 2, skal kommunalbestyrelsen søge forholdet lovliggjort, med mindre der er tale om forhold af ganske underordnet betydning.«

3. Efter § 46 indsættes:

»§ 46 a. Miljøministeren kan fastsættes nærmere regler for udøvelsen af kommunalbestyrelsens tilsynsvirksomhed.«

4. I § 48, stk. 1, indsættes som 2. pkt.:

»Kommunalbestyrelsens afgørelse kan i øvrigt ikke påklages til anden administrativ myndighed, jfr. dog § 34, stk. 4, § 44, stk. 6, og § 45, stk. 3.«

5. I § 48 indsættes efter stk. 1 som nye stykker:

»Stk. 2. Den, der har modtaget kommunalbestyrelsens tilladelse, skal underrettes om klagen.

Stk. 3. Ved klage efter stk. 1 kan miljøministeren bestemme, at en af kommunalbestyrelsen meddelt tilladelse ikke må udnyttes. Er et bygge- eller anlægsarbejde iværksat, kan ministeren give meddelelse om standsning af dette.

Stk. 4. Når det er foreneligt med planlægningsmæssige hensyn og med hensynet til offentlighedens medvirken i planlægningen kan ministeren i forbindelse med klagesagens afgørelse se bort fra reglerne om lokalplaner

og dispensationer, når klagen vedrører en foranstaltning, der er udført.«

Stk. 3 bliver herefter stk. 5.

6. I § 54 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan på ejers bekostning lade et påbud om at berigtige et ulovligt forhold tinglyse på ejendommen. Når forholdet er berigtiget, skal kommunalbestyrelsen lade påbudet aflyse fra tingbogen.«

Stk. 2-3 bliver herefter stk. 3-4.

#### § 5

I lov om by- og landzoner, jfr. lovbekendtgørelse nr. 5 af 13. januar 1984, foretages følgende ændringer:

1. § 11, stk. 5, ophæves.

Stk. 6 bliver herefter stk. 5.

2. I kapitel 6 affattes overskriften således:

»Tilsyn, overtrædelser m.v.«

3. § 22 affattes således:

»§ 22. Amtsrådet (hovedstadsrådet) påser overholdelsen af denne lov og af de regler, der er fastsat med hjemmel i loven, jfr. dog stk. 2.

Stk. 2. I de områder, hvor kommunalbestyrelsen giver de i §§ 6-8 nævnte tilladelser, jfr. § 9, stk. 2-4, påser kommunalbestyrelsen overholdelsen af denne lov og af de regler, der er fastsat med hjemmel i loven.

Stk. 3. De i stk. 1 og 2 nævnte myndigheder påser, at påbud og forbud efter denne lov efterkommes, og at vilkår fastsat i tilladelser overholdes.

Stk. 4. Bliver de i stk. 1 og 2 nævnte myndigheder opmærksom på et ulovligt forhold, skal den pågældende myndighed søge forholdet lovliggjort, medmindre der er tale om forhold af ganske underordnet betydning.

Stk. 5. De i § 9 og § 10 a, stk. 1, nævnte myndigheder har uden retskendelse adgang til at besigtige ejendomme i landzone så vidt muligt efter forudgående meddelelse til ejeren. Legitimation skal forevises på forlangende.

*Stk. 6.* Miljøministeren kan fastsætte nærmere regler for udøvelsen af de i stk. 1 og 2 nævnte myndigheders tilsynsvirksomhed.«

4. Efter § 22 indsættes:

»§ 22 a. Kommunalbestyrelsen skal foretage indberetning til amtsrådet (hovedstadsrådet), når kommunalbestyrelsen får kendskab til et ulovligt forhold. Dette gælder dog ikke for områder, hvor kommunalbestyrelsen er tilsynsmyndighed.«

5 I § 23 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. De i § 22, stk. 1 og 2, nævnte myndigheder kan på ejerens bekostning lade et påbud om at berigtige et ulovligt forhold tinglyse på ejendommen. Når forholdet er berigtiget, skal vedkommende myndighed lade påbudet aflyse fra tingbogen.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

## § 6

I lov om sommerhuse og camping m.v., jfr. lovbekendtgørelse nr. 360 af 20. juli 1983, foretages følgende ændringer:

1. I § 10 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. De i § 10 a, stk. 1–3 nævnte myndigheder, kan på ejerens bekostning lade et påbud om at berigtige et ulovligt forhold tinglyse på ejendommen. Når forholdet er berigtiget, skal vedkommende myndighed lade påbudet aflyse fra tingbogen.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

2. I § 10, stk. 2, der bliver stk. 3, ændres »kommunalbestyrelsen« til: »vedkommende myndighed.«

3. I § 10 indsættes som stk. 4:

»Stk. 4. Når et ved dom meddelt påbud om at berigtige et ulovligt forhold ikke efterkommes rettidigt, og inddrivelse af tvangsboeder ikke kan antages at føre til, at påbudet efterkommes, kan vedkommende myndighed foretage det nødvendige til forholdets berigtigelse på ejerens bekostning.«

4. § 10 a affattes således:

»§ 10 a. Miljøministeren påser overholdelsen af denne lov og af de regler, der er fastsat med hjemmel i loven, jfr. dog stk. 2 og stk. 3.

*Stk. 2.* Kommunalbestyrelsen påser overholdelsen af §§ 7 og 7 a.

*Stk. 3.* Amtsrådet, i hovedstadsområdet hovedstadsrådet, påser overholdelsen af de regler, der er fastsat med hjemmel i § 2, stk. 2, og § 3, jfr. § 1, stk. 1, nr. 3, og stk. 3.

*Stk. 4.* De i stk. 1–3 nævnte myndigheder påser, at påbud og forbud efter denne lov efterkommes, og at vilkår fastsat i tilladelser overholdes.

*Stk. 5.* Bliver de i stk. 1–3 nævnte myndigheder opmærksom på et ulovligt forhold, skal den pågældende myndighed søge forholdet lovliggjort, medmindre der er tale om forhold af ganske underordnet betydning.

*Stk. 6.* Miljøministeren kan fastsætte nærmere regler for udøvelsen af de i stk. 2 og 3 nævnte myndigheders tilsynsvirksomhed.«

5. I § 10 b, stk. 1, nr. 3 ændres »10, stk. 2,« til: »10 a, stk. 3«,

## § 7

I lov om naturfredning, jfr. lovbekendtgørelse nr. 435 af 1. september 1978 som ændret ved lov nr. 208 af 25. maj 1983, foretages følgende ændringer:

1. § 43, stk. 4, 1. pkt., affattes således:

»Bortset fra gadekær eller lignende offentligt tilgængelige småsøer i byer eller bymæssig bebyggelse gælder bestemmelsen i stk. 1, 1. pkt., kun for søer med et vandareal over 500 m<sup>2</sup>.«

2. § 59, stk. 2. affattes således:

»Stk. 2. Miljøministeren kan fastsætte regler om kontrol med eller helt eller delvist forbud mod transport, opbevaring, udstilling, udbygning, salg, indførsel, udførsel, transit, udstopning, præparering og tørring af de i stk. 1 nævnte plante- og dyrearter, herunder dele og produkter af disse dyr og planter.«

3. § 62 affattes således:

»§ 62. Amtsrådet, i hovedstadsområdet hovedstadsrådet, påser overholdelsen af denne lov og af de forskrifter, der er fastsat i

medfør af loven, samt af fredningsbestemmelser. Miljøministeren kan dog bestemme, at tilsynet udøves af en anden myndighed.

*Stk. 2.* Tilsynsmyndigheden, jfr. stk. 1, påser, at påbud og forbud efter denne lov efterkommes, og at vilkår fastsat i tilladelser eller i fredningsbestemmelser overholdes.

*Stk. 3.* Bliver tilsynsmyndigheden, jfr. stk. 1, opmærksom på et ulovligt forhold, skal tilsynsmyndigheden søge forholdet lovliggjort, medmindre der er tale om forhold af ganske underordnet betydning.

*Stk. 4.* Kommunalbestyrelsen skal foretage indberetning til tilsynsmyndigheden, jfr. stk. 1, når kommunalbestyrelsen får kendskab til et ulovligt forhold.

*Stk. 5.* Miljøministeren kan fastsætte nærmere regler for udøvelsen af tilsynsvirksomheden.«

4. Efter § 62 indsættes:

»§ 62 a. Miljøministeren kan fastsætte regler om pleje af fredede områder.«

5. § 64 b ophæves.

6. I § 65 indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. Miljøministeren eller den, han bemyndiger hertil, kan uden retskendelse mod forevisning af legitimation og så vidt muligt efter forudgående meddelelse foretage eftersyn af en erhvervsvirksomhed, med henblik på at påse overholdelsen af de regler, fastsat efter § 59 eller § 60 b, stk. 2. Politiet yder om fornødent bistand til at opnå adgang til den pågældende erhvervsvirksomhed efter regler, der fastsættes efter forhandling mellem miljøministeren og justitsministeren.«

7. Efter § 66, stk. 2, indsættes som nye stykker:

»Stk. 3. Ministeren kan fastsætte regler om, at straffen kan stige til hæfte eller fængsel i indtil 1 år for den, der forsætligt eller ved grov uagtsomhed

1) overtræder bestemmelser om fredning udstedt efter § 59, stk. 1, eller om forbud udstedt efter § 59, stk. 2 eller § 59, stk. 4, jfr. stk. 2, eller

2) overtræder bestemmelser om fredning eller forbud mod transport, opbevaring, udstilling, udbydning, salg, indførsel, udførsel,

transit, udstopning, præparering og tørring, udstedt efter § 60 b, stk. 2.

*Stk. 4.* Sagerne behandles som politisager. Retsmidlerne i retsplejelovens kapitel 72 og 73 kan anvendes i samme omfang som i statsadvokatsager.

*Stk. 5.* Miljøministeren bestemmer, hvorledes der forholdes med dyr og planter, herunder dele og produkter heraf, der er konfiskeret i forbindelse med overtrædelse af loven eller af regler fastsat i medfør af loven.«

Stk. 3 og 4 bliver herefter stk. 6 og 7.

8. I § 67, stk. 1, indsættes som 2. pkt.:

»Tilsynsmyndigheden, jfr. § 62, stk. 1, kan på ejerens bekostning lade et påbud om at berigtige et ulovligt forhold tinglyse på ejendommen. Når forholdet er berigtiget, skal vedkommende myndighed lade påbudet aflyse fra tingbogen.«

9. I § 67, stk. 2, indsættes som stk. 3-4:

»Stk. 3. Når et af vedkommende myndighed meddelt påbud om at berigtige et ulovligt forhold ikke efterkommes rettidigt, og forholdet frembyder fare for opretholdelsen af tilstanden af et område eller af dyr og planter, der er beskyttet i medfør af loven, kan myndigheden uanset reglerne i stk. 1 og 2, straks lade de pågældende arbejder udføre på ejerens bekostning. Politiet yder om fornødent bistand hertil efter regler, der fastsættes efter forhandling mellem miljøministeren og justitsministeren.

*Stk. 4.* Såfremt vilde dyr og planter er indført i strid med forskrifter, udstedt i medfør af § 59, stk. 2, jfr. stk. 4, eller § 60 b, stk. 2, og dette medfører udgifter, herunder til transport af det ulovligt indførte til oprindelses- eller afsenderlandet, skal sådanne udgifter for alle rimelige foranstaltninger bæres af den, der har foretaget indførslen og af den, for hvem indførslen er foretaget.«

## § 8

I lov om bygningsfredning, jfr. lovbekendtgørelse nr. 359 af 18. juli 1983, foretages følgende ændringer:

1. § 30 ophæves.

2. Efter § 32 indsættes:

»§ 32 a. Miljøministeren påser overholdelsen af denne lov og af de regler, der er fastsat med hjemmel i loven, samt af fredningsbeslutninger og særlige bevaringsbestemmelser.

*Stk. 2.* Miljøministeren påser, at påbud og forbud efter denne lov efterkommes, og at vilkår fastsat i tilladelser overholdes.

*Stk. 3.* Kommunalbestyrelsen skal foretage indberetning til miljøministeren, når kommunalbestyrelsen får kendskab til et ulovligt forhold.

*Stk. 4.* Bliver miljøministeren opmærksom på et ulovligt forhold, skal ministeren søge forholdet lovliggjort, medmindre der er tale om forhold af ganske underordnet betydning.«

3. I § 33, *stk. 4*, indsættes efter 1. pkt.:

»Politiet yder om fornødent bistand hertil efter regler, der fastsættes efter forhandling mellem miljøministeren og justitsministeren.«

4. I § 33 indsættes som *stk. 5*:

»*Stk. 5.* Miljøministeren kan på ejerens bekostning lade et påbud om at berigtige et ulovligt forhold tinglyse på ejendommen. Når forholdet er berigtiget, skal miljøministeren lade påbudet aflyse fra tingbogen.«

## § 9

I lov nr. 237 af 8. juni 1977 om råstoffer foretages følgende ændringer:

1. I *kapitel 5* affattes overskriften til § 20 og § 20 således:

»*Tilsyn og kontrol.*

§ 20. Amtsrådet, i hovedstadsområdet hovedstadsrådet, påser for så vidt angår råstofindvinding i jorden overholdelsen af denne lov og af de regler, der er fastsat med hjemmel i disse bestemmelser.

*Stk. 2.* De i *stk. 1* nævnte myndigheder påser, for så vidt angår råstofindvinding i jorden, at påbud og forbud efterkommes, og at vilkår fastsat i tilladelser overholdes.

*Stk. 3.* Miljøministeren påser, for så vidt angår råstofindvinding på søterritoriet, overholdelsen af denne lov og af de regler, der er fastsat med hjemmel i disse bestemmelser, samt at forbud og påbud efterkommes og at vilkår fastsat i tilladelser overholdes.

*Stk. 4.* Bliver de i *stk. 1* og *3* nævnte myndigheder opmærksom på et ulovligt forhold, skal den pågældende myndighed søge forholdet lovliggjort, medmindre der er tale om forhold af ganske underordnet betydning.

*Stk. 5.* Kommunalbestyrelsen skal foretage indberetning til de i *stk. 1* og *3* nævnte myndigheder, når kommunalbestyrelsen får kendskab til et ulovligt forhold.

*Stk. 6.* Miljøministeren kan fastsætte nærmere regler for udøvelsen af de i *stk. 1* nævnte myndigheders tilsynsvirksomhed.«

2. Efter § 34 indsættes i kapitel 5:

»§ 34 a. Når et af vedkommende myndighed meddelt påbud om at berigtige et ulovligt forhold ikke efterkommes rettidigt, og forholdet frembyder fare, kan myndigheden straks lade de pågældende arbejder udføre på ejerens bekostning. Politiet yder om fornødent bistand hertil efter regler, der fastsættes efter forhandling mellem miljøministeren og justitsministeren.«

»§ 34 b. De i § 20, *stk. 1* og *3*, nævnte myndigheder kan på ejerens bekostning lade et påbud om at berigtige et ulovligt forhold tinglyse på ejendommen. Når forholdet er berigtiget, skal vedkommende myndighed lade påbudet aflyse fra tingbogen.«

## § 10

I lov om skove, jfr. lovebekendtgørelse nr. 231 af 4. maj 1979, foretages følgende ændringer:

1. § 21 affattes således:

### »§ 21

Miljøministeren påser overholdelsen af denne lov og af de regler, der er fastsat med hjemmel i loven.

*Stk. 2.* Miljøministeren påser, at påbud og forbud efter denne lov efterkommes, og at vilkår fastsat i tilladelser overholdes.

*Stk. 3.* Bliver miljøministeren opmærksom på et ulovligt forhold, skal ministeren søge forholdet lovliggjort, medmindre der er tale om forhold af ganske underordnet betydning.

*Stk. 4.* Skovnævnet udarbejder en instruks for tilsynet, som godkendes af miljøministeren. Antallet af tilsynskredse bestemmes af miljøministeren.

*Stk. 5.* Kommunalbestyrelsen skal foretage indberetning til miljøministeren, når kommunalbestyrelsen får kendskab til et ulovligt forhold.«

2. Efter § 21 indsættes:

»§ 21 a

Det påhviler den til enhver tid værende ejer af en fast ejendom at berigtige et ulovligt forhold. Består forholdet i en ulovlig brug af ejendommen, påhviler pligten tillige brugeren.

*Stk. 2.* Efterkommer ejeren eller brugeren ikke et af miljøministeren meddelt påbud om at berigtige et ulovligt forhold, kan det ved dom pålægges den pågældende inden en fastsat tidsfrist under tvang af fortløbende bøder at berigtige forholdet.

*Stk. 3.* Når et ved dom meddelt påbud om at berigtige et ulovligt forhold ikke efterkommes rettidigt, og inddrivelse af tvangsbøder ikke kan antages at føre til, at påbudet efterkommes, kan miljøministeren foretage det nødvendige til forholdets berigtigelse på ejerens bekostning.

*Stk. 4.* Miljøministeren kan på ejerens bekostning lade et påbud om at berigtige et ulovligt forhold herunder påbud om fjernelse af bygninger eller anlæg, der er opført i strid med fredsskovpligten, tinglyse på ejendommen. Når forholdet er berigtiget, skal ministeren lade påbudet aflyse fra tingbogen.«

§ 11

I lov om sandflugtens bekæmpelse, jfr. lovbekendtgørelse nr. 168 af 28. april 1982, foretages følgende ændringer:

1. I § 7 indsættes som *stk. 3*:

»*Stk. 3.* Politiet yder om fornødent bistand hertil efter regler, der fastsættes efter forhandling mellem miljøministeren og justitsministeren.«

2. I § 12 *stk. 2* indsættes efter 2. pkt.:

»Politiet yder om fornødent bistand hertil efter regler, der fastsættes efter forhandling mellem miljøministeren og justitsministeren.«

3. Efter § 14 indsættes i kapitel IV:

»§ 14 a. Bliver de i §§ 10–13 nævnte myndigheder opmærksom på et ulovligt forhold,

skal den pågældende myndighed søge forholdet lovliggjort, medmindre der er tale om forhold af ganske underordnet betydning.«

4. Efter § 17 indsættes:

»§ 17 a. Det påhviler den til enhver tid værende ejer af en fast ejendom at berigtige et ulovligt forhold. Består forholdet i en ulovlig brug af ejendommen, påhviler pligten tillige brugeren.

*Stk. 2.* Efterkommer ejeren eller brugeren ikke et af vedkommende klitmyndighed meddelt påbud om at berigtige et ulovligt forhold, kan det ved dom pålægges den pågældende inden en fastsat tidsfrist under tvang af fortløbende bøder at berigtige forholdet.

*Stk. 3.* Når et ved dom meddelt påbud om at berigtige et ulovligt forhold ikke efterkommes rettidigt, og inddrivelse af tvangsbøder ikke kan antages at føre til, at påbudet efterkommes, kan vedkommende klitmyndighed foretage det nødvendige til forholdets berigtigelse på ejerens bekostning.

*Stk. 4.* De i §§ 10–13 nævnte myndigheder kan på ejerens bekostning lade et påbud om at berigtige et ulovligt forhold tinglyse på ejendommen. Når forholdet er berigtiget, skal vedkommende myndighed lade påbudet aflyse fra tingbogen.«

§ 12

I lov nr. 310 af 6. juni 1973 om levnedsmidler m.m., som ændret ved lov nr. 108 af 29. marts 1978, foretages følgende ændringer:

1. § 63, *stk. 1* og 2, ophæves og i stedet indsættes:

»§ 63. Medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning straffes med bøde den, der

1) sælger, behandler eller indfører levnedsmidler eller tilsætningsstoffer i strid med § 9, § 12, § 14, *stk. 1*, § 15, § 23, § 24, § 25, *stk. 1*, § 26, § 27, *stk. 2*, § 28, § 29, *stk. 1* eller § 37, *stk. 1*,

2) beskæftiger personer i strid med § 19, *stk. 1*,

3) tilvirker levnedsmidler eller tilsætningsstoffer uden autorisation efter § 31 eller tilsidesætter vilkår fastsat i forbindelse med sådan autorisation,

4) sælger, behandler eller indfører levnedsmidler eller tilsætningsstoffer uden god-

kendelse eller anmeldelse efter § 34, § 36 eller § 37, stk. 2, eller tilsidesætter vilkår i forbindelse med sådan godkendelse,

- 5) undlader at efterkomme påbud eller forbud efter § 13, § 14, stk. 5, § 30, § 33 eller § 35, eller
- 6) undlader at afgive oplysninger efter § 46, stk. 1, at afgive prøver efter § 46, stk. 2, eller at yde tilsynsmyndighederne bistand efter § 46, stk. 3.

*Stk. 2.* Straffen kan stige til hæfte eller fængsel i indtil 1 år, hvis overtrædelsen er begået forsætligt eller ved grov uagtsomhed, og hvis der ved overtrædelsen er

- 1) voldt skade på sundheden eller fremkaldt fare derfor, eller
- 2) opnået eller tilsigtet en økonomisk fordel for den pågældende selv eller andre, her-

under ved besparelser.«

Stk. 2-3 bliver herefter stk. 3-4.

**2. § 63, stk. 2,** der bliver stk. 3, affattes således:

»*Stk. 3.* I regler, der udstedes med hjemmel i denne lov, kan der fastsættes straf af bøde. Det kan endvidere fastsættes, at straffen kan stige til hæfte eller fængsel i indtil 1 år under tilsvarende betingelser som anført i stk. 2.«

### § 13

Loven træder i kraft den 1. august 1984.

*Stk. 2.* Tidspunktet for ikrafttrædelsen af § 4, nr. 1, § 5, nr. 1, § 7, nr. 5 og § 8, nr. 1, fastsættes af miljøministeren.



## Bemærkninger til lovforslaget

### Almindelige bemærkninger

#### 1. Sigtet med lovforslaget

Sigtet med lovforslaget er at sikre overholdelse af miljø- og planlægningslovgivningen.

Der foreslås gennemført en vifte af bestemmelser, der skal klargøre og forbedre de retshåndhævelsesmidler, der står til myndighedernes rådighed. Desuden sættes der ind med hensyn til at forbedre mulighederne for et mere hensigtsmæssigt samarbejde mellem de myndigheder, der er involveret i retshåndhævelsen, bl.a. for at give mulighed for en opstramning af praksis med hensyn til straf for borgeres og virksomheders lovovertrædelser. Der foreslås i denne forbindelse ændring af straffebestemmelserne i miljøbeskyttelsesloven og levnedsmiddeloven.

#### 2. Forslagets baggrund

Siden 1970'ernes begyndelse er – med bredt flertal – i folketinget gennemført en række reformer på miljø- og planlægningsområdet. Decentralisering har været et bærende element i reformerne, således at det primære ansvar for forvaltningen af den største del af lovgivningen på dette område ligger hos kommuner og amtskommuner.

Inden for de seneste år har offentlighedens interesse været rettet mod den måde, som lovgivningen blev håndhævet på over for private bygherrer og virksomheder. I den forbindelse har interessen særligt samlet sig om domstolenes praksis, især i spørgsmål om overtrædelse af miljøbeskyttelsesloven. Det har været gjort gældende, at bøderne størrelse ikke stod i rimeligt forhold, hverken til omfanget af skadevirkningerne eller til den gevinst, der kunne opnås ved overtrædelsen. Samtidig har opmærksomheden været rettet mod enkeltstående tilfælde, hvor kommunale myndigheder direkte eller indirekte har været inddraget i overtrædelser af lovgivningen. Det har givet anledning til en debat, om de reaktionsmuligheder, der står til rådighed for overordnede myndigheder, de omboende og offentligheden i øvrigt, er hensigtsmæssige og tilstrækkelige.

Bl.a. på denne baggrund tilkendegav miljøministeren og boligministeren i februar 1981, at det var ønskeligt at få undersøgt håndhævelsen af den bygge- og miljøretlige lovgivning.

Drøftelser mellem boligministeriet, miljøministeriet, indenrigsministeriet og justitsministeriet resulterede i, at boligministeren og miljøministeren besluttede at nedsætte et udvalg til at undersøge spørgsmålene om håndhævelse af den bygge- og miljøretlige lovgivning. Endvidere besluttede indenrigsministeren at nedsætte et udvalg, der fik til opgave at undersøge spørgsmålet om ansvarsplacering og reaktionsmuligheder inden for den kommunale forvaltning.

Udvalget om håndhævelse af den bygge- og miljøretlige lovgivning var sammensat af repræsentanter for miljøministeriet, boligministeriet, indenrigsministeriet, justitsministeriet, Amtrådsforeningen i Danmark og Kommunernes Landsforening samt to medlemmer særligt udpeget af miljøministeren. Endvidere har repræsentanter for Den Danske Dommerforening og Foreningen af Politimestre i Danmark deltaget i udvalgsarbejdet. Udvalgets formand har været overfredningsnævnets formand Bendt Andersen.

Udvalget skulle navnlig undersøge karakteren af problemerne i forbindelse med håndhævelsen og undersøge og vurdere de retshåndhævelsesmuligheder, der står til rådighed for bygge- og miljømyndighederne, samt fremkomme med forslag til initiativer, der kan forbedre retshåndhævelsesmulighederne. Udvalget skulle desuden undersøge, hvilke retshåndhævelsesproblemer der forekommer, når kommuner eller andre myndigheder direkte eller indirekte begår eller medvirker til ulovligheder inden for det bygge- og miljøretlige område, med henblik på, at disse undersøgelser indgik i grundlaget for indenrigsministeriets ansvarsudvalgs overvejelser.

Retshåndhævelsesudvalget afgav sin betænkning i april 1983 (Betænkning nr. 981/1983). I betænkningen indgår forslag om en række ændringer af lovgivningen inden for miljøministeriets, boligministeriets og justitsministeriets områder, samt for-

slag til ændring af administrativ praksis. Endelig foreslås en forbedret indsats med hensyn til vejledning og information om håndhævelsen af lovgivningen. Udvalgets forslag tager således sigte på en vid kreds af myndigheder, som i forskellige funktioner og på forskellige niveauer medvirker ved retshåndhævelsen.

Betænkningen danner baggrund for dette lovforslag på miljøministeriets område.

Boligministeren fremsætter samtidig lovforslag til opfølgning af betænkningen inden for boligministeriets område.

Justitsministeriet overvejer for tiden betænkningens forslag vedrørende straffeloven og retsplejeloven m.v. med henblik på fremsættelse af lovforslag.

Indenrigsministeriets udvalg om ansvarsplacering og reaktionsmuligheder i kommunestyret afgav betænkning i december 1983 (Betænkning nr. 996/1983). Udvalget har bl.a. konstateret, at der i visse tilfælde efter gældende ret savnes sanktionsmuligheder, og udvalget finder ikke dette acceptabelt. Udvalget foreslår derfor, at der ved en ny regel i den kommunale styrelseslov skabes hjemmel til bødestraf for kommunalbestyrelsesmedlemmer, der groft tilsidesætter deres pligter. Et lovforslag, der i al væsentlighed følger betænkningens forslag, er fremsat for folketinget i indeværende samling.

Som det fremgår af beskrivelsen af de to udvalgs betænkninger, har retshåndhævelsesudvalget analyseret situationer, hvor myndigheder på forskellig måde medvirker til ulovligheder på bygge- og miljøområdet, og bl.a. vurderet situationer, hvor der ikke er blevet udarbejdet den nødvendige lokalplan. Det er herved – og ved arbejdet i indenrigsministeriets ansvarsudvalg – konstateret, at der efter gældende ret i visse situationer savnes ansvars- og sanktionsmuligheder. Disse mangler tilsigtes afhjulpet ved det lovforslag, indenrigsministeren fremsætter, om ændring af de kommunale styrelseslove.

Specielt med hensyn til lokalplanpligten i kommuneplanloven bemærkes, at reglerne i visse tilfælde kan have givet anledning til retlig usikkerhed. Planstyrelsen har og vil fortsat give vejledning om reglerne. Desuden agtes der iværksat en undersøgelse af, om reglerne kan præciseres i videre omfang. Resultaterne af denne undersøgelse vil ikke foreligge på et sådant tidspunkt, at de vil kunne indgå i dette lovforslag.

Ansvarsudvalget har anbefalet, at der i speciallovgivningen som f.eks. miljøbeskyttelsesloven fastsættes regler om bødeansvar for kommunale

råd og kommunale fællesskaber, når de optræder som bygherrer og driftsherrer m.v., d.v.s. tilfælde, hvor de handler på lige fod med private. Miljøministeren vil ved en senere lejlighed søge reglen om det nævnte ansvar indarbejdet i miljøministeriets lovgivning. Det tilføjes, at det i retspraksis allerede er antaget, at regler om bødeansvar for aktieselskaber m.v. også omfatter kommuner og kommunale fællesskaber, når de optræder på lige fod med private.

Lovforslaget har været forhandlet med Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen i Danmark, Hovedstadsrådet, Københavns og Frederiksberg kommuner, boligministeriet, indenrigsministeriet og justitsministeriet. Lovforslaget har desuden været udsendt til høring hos en række foreninger og organisationer.

### 3. Lovforslagets indhold

Lovforslaget omfatter følgende love: Miljøbeskyttelsesloven (§ 1), vandløbsloven (§ 2), vandforsyningsloven (§ 3), kommuneplanloven (§ 4), by- og landzoneloven (§ 5), sommerhusloven (§ 6), naturfredningsloven (§ 7), bygningsfredningsloven (§ 8), råstofloven (§ 9), skovloven (§ 10), sandflugtsloven (§ 11) og levnedsmiddelloven (§ 12).

Lovforslaget er en opfølgning af betænkning 981/1983 på miljøministeriets område og indeholder tillige bestemmelser, der ikke indgår i udvalgets betænkning. Der er således medtaget forslag til en mere effektiv håndhævelse af naturfredningslovens regler om beskyttelse af dyre- og plantearter, idet dette forslag har en naturlig sammenhæng med lovforslagets øvrige bestemmelser. Når forslaget ikke har været inddraget i udvalgets arbejde, skyldes det, at udvalgets kommissorium var begrænset til at angå lovbestemmelser, der regulerer anvendelsen af fast ejendom. Ved lovforslaget er der også foretaget en præcisering af den ved lov nr. 208 af 25. maj 1983 gennemførte ændring af naturfredningslovens § 43, stk. 4, jfr. forslagens § 7, nr. 1. Desuden foreslås en præcisering af miljøbeskyttelseslovens § 53, der vedrører forurenende virksomheders underretningspligt i forbindelse med driftsforstyrrelser eller uheld, jfr. lovforslagets § 1, nr. 6. Endelig er der medtaget et forslag om ændring af straffebestemmelsen i levnedsmiddelloven, der er på linie med de ændringer, der er foreslået i miljøbeskyttelsesloven, jfr. forslagens § 12.

Lovforslaget omfatter følgende hovedemner:

#### a) Tilsyn m.v.

Lovforslaget følger retshåndhævelsesudvalgets forslag om, at der i de planlægnings- og miljølove,

der ikke allerede henlægger tilsynet med lovgivningens overholdelse til en bestemt myndighed, sker en lovfæstelse af denne tilsynspligt. En sådan tilsynspligt må antages allerede at påhvile myndighederne i kraft af almindelige uskrevne forvaltningsretlige regler.

Endvidere foreslås, at bestemmelsen ledsages af en hjemmel for ministeren til at fastsætte nærmere regler for udøvelsen af tilsynsvirksomheden. Sådanne nærmere regler vil forinden udstedelse blive forhandlet med de kommunale organisationer. Dette gælder også eventuelle regler om tilsynsmyndighedens indgivelse af politianmeldelse for lovovertrædelser, idet bemærkes, at sådanne regler vil få vejledende karakter.

Lovforslaget følger udvalgets forslag om, at kommunalbestyrelsen underretter tilsynsmyndigheden om ulovlige forhold, idet den ofte i sin egen skab af bygningsmyndighed vil blive bekendt med sådanne forhold.

Udvalget har peget på det uheldige i, at det – bortset fra kommuneplanlovens område – kun følger af uskrevne forvaltningsretlige regler, at tilsynsmyndigheden skal søge et konstateret ulovligt forhold lovliggjort fysisk, hvis forholdet ikke efterfølgende lovliggøres retligt. Retlig lovliggørelse kan f.eks. finde sted ved meddelelse af en tilladelse til at opretholde forholdet. Det er imidlertid udvalgets indtryk, at myndighederne ikke i almindelighed betragter det som en utvetydig pligt, at et konstateret ulovligt forhold skal søges lovliggjort enten fysisk eller retligt. Udtrykkelige lovbestemmelser om en sådan pligt vil efter udvalgets opfattelse have praktisk betydning for retshåndhævelsen og i hvert fald bidrage til en større ensartethed i reaktionen mod konstaterede ulovligheder. Der foreslås derfor en lovfæstelse af en pligt til at søge lovliggørelse i de enkelte planlægnings- og miljølove. Det er herved forudsat, at myndighedens pligt til at søge lovliggørelse kun omfatter overtrædelser, der ikke er af ganske underordnet betydning. I forbindelse hermed kan myndighederne bruge de retshåndhævelsesmidler, der står til rådighed, f.eks. meddele et lovliggørelsespåbud og evt. indbringe sagen for domstolene.

På kommuneplanlovens område foreslås en lovfæstelse af klagemyndighedens adgang til at give klager opsættende virkning og til at fastsætte formen for lovliggørelsen.

Som led i bestræbelserne på at forbedre samarbejdet mellem de myndigheder, der er involveret i retshåndhævelsens forskellige faser, agtes der udarbejdet vejledende regler om tilsynsvirksomheden m.v.

#### b) *Tinglysning af påbud*

Lovforslaget følger udvalgets forslag om at tilvejebringe hjemmel i de enkelte love for tinglysning af et påbud om lovliggørelse.

I størstedelen af miljø- og planlægningslovgivningen påhviler pligten til at lovliggøre et ulovligt forhold den til enhver tid værende ejer af en fast ejendom og er dermed knyttet objektivt til ejendommen. Pligten er derimod personlig i den forstand, at både et administrativt påbud om at lovliggøre og en eventuel tiltale må rettes mod den konkrete ejer. Skifter ejendommen ejer, må påbudet gentages over for den nye ejer. Når der sker ejerskifte er det dermed af betydning at undgå, at den fysiske lovliggørelse forsinkes unødigt, f.eks. fordi den nye ejer, hvis han ikke har haft kendskab til det ulovlige forhold, vil være tilskyndet til at søge forholdet berigtiget ved retlig lovliggørelse.

Det foreslås derfor, at der kan ske tinglysning af lovliggørelsespåbud, når pligten påhviler den til enhver tid værende ejer af ejendommen. Betydningen af tinglysningen vil være, at en køber kan blive advaret om det ulovlige forhold. Tinglysningen er af oplysende karakter og således ikke nogen betingelse for, at det meddelte påbud er gyldigt og får retsvirkninger. Det bemærkes, at forslaget ikke omfatter miljøbeskyttelsesloven, vandløbsloven og vandforsyningsloven, hvor lovliggørelsespligten kan påhvile personer, der ikke nødvendigvis er ejere af den pågældende ejendom.

#### c) *Selvhjælpshandlinger*

Der foreslås en vis harmonisering af bestemmelserne om myndighedernes adgang til selv at foretage det fornødne til berigtigelse af ulovlige forhold, hvis den private ikke rettidigt efterkommer et påbud herom. Grundsynspunktet er, at myndighedernes adgang til selvhjælpshandlinger uden forudgående retsafgørelse reserveres til faresituationer, hvor det er nødvendigt med hurtig indgriben, at der i tilfælde af betydelig fare kan foretages selvhjælpshandlinger uden forudgående påbud til den ansvarlige, og at der kan ydes polititibånd til gennemførelse af fareafværgende selvhjælpshandlinger. Hvis der ikke foreligger en faresituation, vil forslaget føre til, at der kun kan foretages selvhjælpshandling efter en dom til lovliggørelse.

De gældende regler i miljøbeskyttelsesloven, vandløbsloven og vandforsyningsloven om adgang til selvhjælpshandlinger uden for faresituationer foreslås dog ikke ændret.

Polititibånd ydes ifølge forslaget efter regler, der fastsættes efter forhandling mellem miljømini-

steren og justitsministeren. Umiddelbart efter en vedtagelse af lovforslaget vil der blive taget initiativ til udfærdigelse af sådanne regler. Det bemærkes, at politiet også uden særlig hjemmel yder bistand til forvaltningsmyndigheder, der måtte møde hindringer under udførelse af en selvhjælpshandling, herunder også til afværgelse af fare.

#### d) *Straf*

Udvalget har indgående beskæftiget sig med den strafferetlige praksis på bygge- og miljøområdet og har konstateret, at bødeniveauet generelt set er beskedent. Efter udvalgets opfattelse vil det imidlertid være muligt at få hævet bødeniveauet gennem en konsekvent anvendelse af lovgivningens administrative virkemidler og en mere hensigtsmæssig tilrettelæggelse af straffesager på de forskellige lovområder. Udvalget har derfor kun fundet anledning til at stille forslag om ændringer i miljøbeskyttelseslovens straffebestemmelse.

Med hensyn til overtrædelser af *miljøbeskyttelsesloven* har et flertal i udvalget peget på, at domstolenes vurdering af strafværdigheden ikke synes påvirket af den udvidelse i forhold til tidligere lovgivning på området af strafferammen (fængsel i indtil 1 år), som blev fastsat ved lovens vedtagelse i 1973, netop for at tilskynde domstolene til at idømme væsentligt større bøder end hidtil på dette område. Udvalgsflertallet foreslår derfor en ændring af miljøbeskyttelseslovens straffebestemmelse, som har til formål at påvirke domstolenes strafudmåling, i praksis især bødestørrelsen.

I øvrigt har der i udvalget været enighed om, at miljøbeskyttelseslovens straffebestemmelse bør afspejle, hvornår en overtrædelse kan medføre frihedsstraf. Udvalget har med henblik herpå foreslået en opspaltning af straffebestemmelsen, således at denne angiver de afgørende momenter for anvendelse af frihedsstraf. Efter udvalgets opfattelse bliver straffebestemmelsen herved mere nuanceret og vil indeholde en vis tilkendegivelse fra lovgivningsmagtens side om en overtrædelses strafværdighed.

Lovforslaget er udarbejdet i overensstemmelse med de intentioner, som udvalget og dets flertal har haft med de stillede forslag, nemlig at sikre en skærpet vurdering af miljølovsovertrædelser. Ændringerne til miljøbeskyttelseslovens straffebestemmelse har dog fået en anden affattelse end foreslået af udvalget, jfr. bemærkningerne til § 1, nr. 10-12.

*Levnedsmiddeloven* indgik ikke i udvalgets arbejde. Levnedsmiddeloven blev imidlertid gen-

nemført samtidig med miljøbeskyttelsesloven og har en straffebestemmelse, der er parallel med miljøbeskyttelseslovens. Der er konstateret et tilsvarende behov for en skærpet vurdering af overtrædelser på levnedsmiddelområdet som på miljøbeskyttelsesområdet. Der foreslås derfor en tilsvarende justering af levnedsmiddelovens straffebestemmelse.

#### e) *Forældelse*

I tilslutning til en gennemgang af den strafferetlige praksis har retshåndhævelsesudvalget vurderet, om de gældende bestemmelser om strafferetlig forældelse fungerer tilfredsstillende på bygge- og miljøområdet.

Det er en konsekvens af straffelovens forældelsesbestemmelser, at strafansvaret for overtrædelser af bygge- og miljølovgivningen i almindelighed forældes på 2 år. Dog har skovloven og naturfredningsloven særlige bestemmelser med en forældelsesfrist på 5 år. Efter udvalgets opfattelse er der ikke tilstrækkeligt grundlag for at foreslå andre love end miljøbeskyttelsesloven ændret med det formål at forlænge disse forældelsesfrister.

Desuden har udvalget peget på det uheldige i, at strafansvaret for overtrædelse af miljøbeskyttelseslovens § 35 om godkendelse af særligt forurenende virksomheder m.v. er knyttet til virksomhedens påbegyndelse og hermed forældes på 2 år efter påbegyndelsestidspunktet. Udvalget har foreslået en ændring af miljøbeskyttelseslovens straffebestemmelse, således at det gøres strafbart at drive en særligt forurenende virksomhed uden godkendelse. Strafansvaret herfor vil da først være forældet 2 år efter driftens ophør.

I øvrigt foreligger der efter udvalgets opfattelse en ret beskeden opdagelsesrisiko ved adskillige overtrædelser af miljøbeskyttelseslovens forbud mod grundvands- og vandløbsforurening. Udvalget har derfor foreslået, at der for sådanne »skjulte« overtrædelser fastsættes en forældelsesfrist på 5 år.

Lovforslaget er udarbejdet i overensstemmelse med udvalgets forslag.

Det forudsættes, at meget alvorlige overtrædelser på miljøbeskyttelsesområdet – som foreslået af udvalget – kriminaliseres gennem nye bestemmelser i selve straffeloven, og at der i forbindelse med fastsættelsen af strafferammen for sådanne forbrydelser tages stilling til, om den forældelsesfrist, der da vil være en følge af de almindelige forældelsesbestemmelser i straffeloven, kan anses for tilstrækkelig. De almindelige forældelsessspørgsmål overvejes for tiden i justitsministeriet.

f) *Konsekvenser af den samtidige ændring af bygge-loven*

Boligministeriet fremsætter som tidligere nævnt samtidig med dette lovforslag forslag til ændring af bygge-loven. Det foreslås heri, at bygge-lovens § 16, stk. 3, ændres. I bygningsreglementet kan det efter forslaget bestemmes, at kommunalbestyrelsen ikke må meddele byggetilladelse, før der er meddelt nødvendig tilladelse efter anden lovgivning til det ansøgte. Boligministeriet har forudsat, at de særlige bestemmelser om tilbageholdelse af byggetilladelse i kommuneplanloven, by- og landzoneloven, naturfredningsloven, bygningsfredningsloven og miljøbeskyttelsesloven herefter ophæves. Boligministeriet har til hensigt, umiddelbart efter en vedtagelse af lovforslaget, i bygningsreglementet at indsætte en regel om pligt for kommunalbestyrelsen til at påse, at de nødvendige tilladelser efter nævnte love foreligger, inden byggetilladelse udstedes.

På denne baggrund indeholder dette lovforslag bestemmelser om ophævelse af specialbestemmelserne om tilbageholdelse af byggetilladelse i de nævnte love på miljøministeriets område, idet specialbestemmelserne herefter er overflødige. I lovforslagets ikrafttrædelsesbestemmelse (§ 13, stk. 3) er der derfor åbnet mulighed for, at miljøministeren administrativt kan sætte ophævelsen af de pågældende bestemmelser i kraft, når bygningsreglementet er ændret som anført. Dette gælder dog ikke med hensyn til miljøbeskyttelseslovens § 69, der må anses for at være overflødig allerede i dag, jfr. bemærkningerne ad § 1, nr. 9.

g) *Generelt*

I overensstemmelse med den praksis, der i øvrigt følges på miljøområdet, vil en række af de beføjelser, der efter forslaget tillægges miljøministeren, blive delegeret til styrelser i miljøministeriet. Dette gælder navnlig tilsynsbeføjelserne i bygningsfredningsloven og råstofloven, der agtes delegeret til fredningsstyrelsen samt beføjelserne i skovloven og sandflugtsloven, der agtes delegeret til skovstyrelsen. Desuden vil visse tilsynsbeføjelser i henhold til naturfredningsloven blive delegeret til fredningsstyrelsen. Endelig vil det i overensstemmelse med den hidtidige ordning fortsat blive planstyrelsen, der træffer afgørelser i klagesager efter kommuneplanlovens § 48, ligesom planstyrelsen vil varetage ministerens tilsynsbeføjelserne efter forslaget til ændring af sommerhusloven.

4. *Lovforslagets administrative og økonomiske konsekvenser*

Den overvejende del af lovforslaget er en lovfæstelse af, hvad der allerede antages at gælde efter uskrevne forvaltningsretlige regler. Generelt må det på denne baggrund lægges til grund, at disse dele af lovforslaget ikke vil medføre økonomiske og administrative konsekvenser for staten eller de kommunale myndigheder.

Derimod må det antages, at enkelte af de øvrige foreslåede bestemmelser – f.eks. forslaget om ændring af miljøbeskyttelseslovens straffebestemmelse – isoleret set vil kunne medføre øgede økonomiske og administrative byrder. Imidlertid må det forventes, at den effektivisering af retshåndhævelsen, som det klarere lovgrundlag vil indebære, på lidt længere sigt kan opveje det øgede ressourcebehov.

*Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser*

*Til § 1*

I denne paragraf foreslås ændringer af miljøbeskyttelsesloven.

Til nr. 1

Efter miljøbeskyttelseslovens § 42 kan den myndighed, der efter miljøbeskyttelseslovens §§ 35–36 og § 38 kunne have eller har meddelt godkendelse af en særlig forurenende virksomhed m.v., nedlægge forbud mod fortsat drift og eventuelt forlange virksomheden, anlægget eller indretningen fjernet, såfremt der ikke foreligger godkendelse som foreskrevet i §§ 35–36 og § 38, eller vilkår for en godkendelse som nævnt i §§ 35–38 overtrædes.

Med den foreslåede ændring af § 42 ophæves den godkendende myndigheds lovbestemte adgang til at nedlægge sådanne forbud mod fortsat drift i de situationer, hvor en godkendelsespligtig virksomhed drives uden godkendelse. Ophævelsen indebærer ikke nogen ændring i retstilstanden på området. I betænkningen om håndhævelse af bygge- og miljølovgivningen anføres, at forvaltningsmyndighedens beføjelse til at meddele et såkaldt standsningspåbud er så selvfølgelig, at en udtrykkelig lovhjemmel er upåkrævet. Det antages, at forvaltningsmyndigheden har ret til at give påbud herom omgående efter kendskab til, at en aktivitet er påbegyndt uden den lovbefalede tilladelse eller godkendelse.

På denne baggrund foreslås det at ophæve den i bestemmelsen indeholdte hjemmel til at meddele påbud i den beskrevne situation. Det bemærkes, at der stadig består en ulovhjemlet adgang til at give

meddelelse om ophør af ulovlig virksomhed, jfr. forudsætningsvis forslagen til § 68 a (nr. 8).

En konsekvens af denne ændring er, at det ikke udtrykkeligt af miljøbeskyttelsesloven vil fremgå, hvilken myndighed der kan give meddelelse om standsning. Da den vil indebære en konstatering af, at adressaten har været forpligtet til at søge godkendelse, er det mest hensigtsmæssigt, at beføjelsen fortsat udøves af godkendelsesmyndigheden, som vil have de bedste forudsætninger for at afgøre retlige tvivlsspørgsmål. I de tilfælde, hvor eksempelvis amtsrådet er godkendelsesmyndighed, må kommunalbestyrelsen derfor som tilsynsmyndighed øjeblikkeligt underrette amtsrådet, hvis den konstaterer, at en virksomhed må antages at være etableret m.v. uden den lovbefalede godkendelse. Der henvises i øvrigt til forslaget under nr. 4 (§ 50 a) med tilhørende bemærkninger.

Selv om reglerne om standsning af ulovlige aktiviteter for fremtiden vil være ulovfæstet, bør en klage have opsættende virkning i tilfælde, hvor der er rimelig tvivl om godkendelsesspørgsmålet. I andre tilfælde kan det positivt bestemmes, at en klage ikke skal have opsættende virkning, jfr. principperne i § 72, stk. 1 og 2.

Til nr. 2

Ændringsforslaget er baseret på overvejelserne i retshåndhævelsesudvalget om adgangen til at foretage administrative selvhjælpshandlinger.

I forbindelse med udarbejdelsen af ændringsforslaget har det været overvejet, om adgangen til foretagelse af selvhjælpshandlinger efter miljøbeskyttelseslovens § 49, stk. 2, som foreslået af udvalget, udtrykkeligt skulle begrænses til situationer, hvor det ulovlige forhold frembyder fare, således at gennemtvungelse af påbud eller forbud uden for disse tilfælde kun kan ske på grundlag af forudgående dom.

En sådan udtrykkelig begrænsning er imidlertid ikke fundet hensigtsmæssig. Dels er de krav, som stilles i miljøbeskyttelsesloven og de i medfør af denne fastsatte regler som betingelse for meddelelse af påbud eller forbud, typisk af en sådan karakter, at »farekriteriet« i de fleste tilfælde antageligt vil være opfyldt. Dels kan der omvendt forekomme tilfælde – f.eks. ved påbud om etablering af tilslutning til spildevandsanlæg – hvor farekriteriet næppe i alle situationer vil kunne betragtes som tilstrækkeligt relevant, og hvor det på den anden side heller ikke vil være rimeligt at begrænse myndighedernes adgang til at foretage selvhjælpshand-

linger til de tilfælde, hvor der foreligger forudgående dom.

Derimod følges med ændringsforslaget udvalgets forslag om at skabe udtrykkelig hjemmel for selvhjælpshandlinger uden forudgående påbud i situationer, hvor der er tale om *betydelig* fare. Ifølge forslaget til nyt stk. 3 i § 49 skal kommunalbestyrelsen således kunne foretage de nødvendige forholdsregler uden forudgående påbud i tilfælde af overhængende alvorlig fare for sundheden samt i tilfælde, hvor øjeblikkelig indgriben er påkrævet for at afværge væsentlig forurening eller forurenningens udbredelse.

I de pågældende tilfælde ville kommunalbestyrelsen formentlig allerede efter almindelige retsgrundsætninger være beføjet til at gribe ind, jfr. således landsrettens dom i U.f.R. 1977, s. 183 (vedrørende et uheld med en olietank), der er omtalt i retshåndhævelsesudvalgets betænkning s. 108. Imidlertid findes det rimeligt at efterkomme udvalgets henstilling om at lovfæste en udtrykkelig adgang for myndighederne til at foretage de nødvendige indgreb i disse situationer.

Det foreslåede kriterium for indgreb efter bestemmelsen i stk. 3, svarer til det kriterium, som er anvendt i den gældende regel i § 65, stk. 1, 2. pkt., om adgangen til at fravige skriftlighedskravet ved meddelelse af beslutning efter loven. Ifølge den nævnte bestemmelse i § 65, stk. 1, kan kommunalbestyrelsen således i de her omhandlede situationer i første omgang »nøjes« med at meddele et mundtligt påbud. Med den foreslåede nye regel i § 49, stk. 3, vil kommunalbestyrelsen nu i disse situationer tillige kunne vælge at skride direkte til udførelsen af de påkrævede afværgeforanstaltninger, hvilket f.eks. vil kunne være af betydning, hvis det ikke er muligt at få kontakt med den, der er ansvarlig for det pågældende anlæg. Det følger af princippet i § 65, stk. 1, in fine, at der snarest muligt skal gives skriftlig underretning om kommunalbestyrelsens beslutning.

Ifølge forslaget til nyt stk. 4 vil beføjelsen til at foretage selvhjælpshandlinger efter såvel stk. 2 som 3 tillige tilkomme amtsrådet/hovedstadsrådet, i de situationer, hvor indgrebskompetencen efter loven (også) tilkommer denne myndighed. Dette vil navnlig være aktuelt med hensyn til forurening af vandområder, hvor amtsrådet/hovedstadsrådet som altovervejende hovedregel har indgrebsbeføjelsen efter lovens § 25. I disse situationer vil således efter forslaget såvel kommunalbestyrelsen som amtsråd/hovedstadsråd kunne gennemføre den nødvendige selvhjælpshandling med henblik på afværgelse af den pågældende vandforurening.

For så vidt angår amtsrådenes/hovedstadsrådets opgaver i forbindelse med bekæmpelse af forurening af vandområder kan iværkt henvise til miljøstyrelsens vejledning nr. 4/1981 vedrørende bekæmpelse af ulovlige forureninger af vandløb, søer og kystnære dele af søterritoriet med dertil hørende cirkulæreskrivelse af 24. november 1981 vedrørende etablering af et vagtberedskab i de amtskommunale tekniske forvaltninger med heblæk på bekæmpelse af sådanne forureninger.

Til nr. 3

Forslaget er en konsekvens af det foregående ændringsforslag, idet det allerede vil følge af den nye bestemmelse i § 49, stk. 4, at amtsrådet/hovedstadsrådet er beføjet til at foretage selvhjælpshandlinger efter såvel § 49, stk. 2, som stk. 3, når aftale om overførelse af tilsynskompetencen efter § 49 a er indgået.

Til nr. 4

Den myndighed, der administrerer en lov som I. instans, har allerede efter gældende uskreven ret en pligt til at søge et konstateret ulovligt forhold lovliggjort, medmindre der er tale om forhold af ganske underordnet betydning. Udvalget har foreslået denne pligt lovfæstet i de forskellige bygge- og miljølove, idet det ikke i almindelighed betragtes som en utvetydig pligt for vedkommende myndighed, at et konstateret ulovligt forhold skal søges lovliggjort. Udvalget har i den forbindelse peget på, at modellen for en sådan bestemmelse kan være kommuneplanlovens § 46.

Denne bestemmelse må især antages at sigte på tilfælde, hvor en ulovlig handling er afsluttet med definitivt ændrede fysiske forhold, og hvor der ikke vil ske yderligere skade på samfundsmæssige interesser i den tid, der kan medgå til kommunalbestyrelsens afgørelse af, om der kan ske retlig lovliggørelse gennem meddelelse af den nødvendige dispensation eller udarbejdelse af lokalplan. Sådanne tilfælde kan også forekomme på miljøbeskyttelsesområdet, f.eks. hvor en staldbygning uden dispensation er opført i strid med afstandsbestemmelserne i bekendtgørelse nr. 664 af 16. december 1982 af reglement om miljøbeskyttelse.

Imidlertid vil det på væsentlige områder være sådan, at overtrædelser af miljøbeskyttelseslovens tilladelses- og godkendelsesbestemmelser vil indebære en ulovlig aktivitet, som medfører væsentlig forurening af omgivelserne. Da en sådan aktivitet bør hindres gennem en meddelelse om standsning, som skal efterkommes straks, bør en bestemmelse i

miljøbeskyttelsesloven, der fastslår tilsynspligtens indhold, ikke affattes efter modellen i kommuneplanlovens § 46.

Det foreslås derfor lovfæstet i miljøbeskyttelsesloven, at tilsynsmyndigheden har pligt til at søge et ulovligt forhold bragt til ophør. På grundlag af en sådan bestemmelse og lovens § 56 kan der fastsættes nærmere regler om tilsynsmyndighedens fremgangsmåde ved konstateringen af de meget forskelligartede overtrædelser, der er på miljøbeskyttelsesområdet.

Til nr. 5 og 6

Baggrunden for de foreslåede ændringer til § 53 er, at Østre Landsret i en frifindende dom af 22. november 1983 har fastslået, »at det efter miljøbeskyttelseslovens § 53 er overladt til en virksomheds skøn at afgøre, om det er nødvendigt at underrette tilsynsmyndigheden straks, eller om en efterfølgende underretning er tilstrækkelig.«

I den konkrete sag var der rejst tiltale for overtrædelse af § 53 bl.a. imod såvel den administrerende direktør som den fungerende tekniske leder på en virksomhed, idet underretning om et driftsuheld, som medførte udledning af opløsningsmiddelaffald til en fjord, først fandt sted mere end 6 timer efter, at de nævnte personer havde fået oplysning om driftsuheldet, og mere end 7 timer efter, at driftsuheldet var konstateret af virksomhedens ansatte.

I forslaget til miljøbeskyttelsesloven, jfr. Folketingsstidende 1972/73, tillæg A, spalte 3997-98, er der knyttet bl.a. følgende bemærkninger til § 53:

»Bestemmelsen er indføjet for at styrke tilsynsmyndighedens mulighed for hurtigt at kunne gribe ind i disse tilfælde, således at myndighederne ikke er henvist til at vente, indtil man selv bliver opmærksom på forholdene. Som et formentligt praktisk tilfælde, hvor den nye regel kan få betydning, kan nævnes, at der ved et uheld er kommet særlige stoffer i en virksomheds spildevand, således at det kan befrygtes, at et rensningsanlæg vil blive skadet heraf.«

Bestemmelsen skal således sikre, at tilsynsmyndigheden så hurtigt som muligt bliver informeret om, at der på en forurenende virksomhed m.v. er opstået en situation, som medfører eller kan medføre væsentlig forurening. Det primære formål med underretningen er, at tilsynsmyndigheden skal have lejlighed til at vurdere, om driftsforstyrrelsen eller uheldet indebærer risiko for skade på rensningsanlæg, vandforsyningsanlæg, privat ejendom eller andre af virksomhedens omgivelser.

Det siger sig selv, at tilsynsmyndigheden – og ikke den forurenende virksomhed – har de nødvendige forudsætninger for at foretage den nævnte vurdering, og at tilsynsmyndighedens mulighed for at foretage vurderingen forbedres, jo hurtigere underretning finder sted.

Ved den foreslåede indsættelse af ordet »straks« præciseres det, at pligten for virksomheden til at underrette tilsynsmyndigheden indtræder umiddelbart efter, at man på virksomheden er blevet opmærksom på, at en driftsforstyrrelse eller et uheld har medført væsentlig forurening eller indebærer fare herfor. Såfremt situationen omkring driftsforstyrrelsen eller uheldet skulle have en sådan karakter, at det er udelukket samtidig med iværksættelsen af afværge- og bekæmpelsesforanstaltninger at tage skridt til underretning af tilsynsmyndigheden, er det klart, at underretning først skal finde sted, når sådanne foranstaltninger er iværksat.

Ved den foreslåede bestemmelse i stk. 2 fremhæves, at underretning af tilsynsmyndigheden ikke fritager en virksomhed for pligten til at træffe alle nødvendige foranstaltninger for at begrænse og bekæmpe den opståede forurening eller for at bringe faren for væsentlig forurening til ophør, jfr. miljøbeskyttelseslovens § 3, stk. 3. Efter denne bestemmelse skal »forurenere« træffe de nødvendige foranstaltninger til forebyggelse og imødegåelse af forurening og tilrettelægge virksomhedens drift på en sådan måde, at virksomheden i mindst muligt omfang giver anledning til forurening.

Underretning af tilsynsmyndigheden efter § 53 overfører således på ingen måde dette ansvar til tilsynsmyndigheden.

I øvrigt bemærkes, at et formål med § 53 også er at give tilsynsmyndigheden mulighed for at vurdere, om en driftsforstyrrelse eller et uheld bør bevirke, at der efter lovens administrative virkemidler, jfr. f.eks. § 44, meddeles påbud eller eventuelt forbud, som kan forebygge eller afværge risikoen for fremtidige driftsforstyrrelser eller uheld, jfr. bl.a. § 2, stk. 2. Det forhold, at en virksomhed får afværget en væsentlig forurening af omgivelserne eller en risiko herfor, indebærer således ikke, at underretning af tilsynsmyndigheden er unødvendig.

I egentlige katastrofesituationer er der allerede efter almindelige regler pligt for virksomheden til øjeblikkeligt at alarmere politi, brandvæsen eller andre, hvis bistand straks kan tilkaldes. Underretningspligten efter § 53 er mere generel, idet den også gælder uden for egentlige katastrofesituationer.

Bestemmelsen indebærer ikke et krav om opbygning af nyt beredskab i kommunerne.

Til nr. 7

Forslaget til ændring af bestemmelsen skyldes, at det tilsyn, amtsrådet fører med vandløb, søer og de kystnære dele af søterritoriet, er et almindeligt, primært tilsyn og ikke et overtilsyn.

Til nr. 8

Efter miljøbeskyttelseslovens § 67 skal der i beslutning om påbud eller forbud være fastsat en frist for efterkommelsen.

Inden der træffes afgørelse om påbud eller forbud, skal adressaten for disse beslutninger efter reglen i § 68, stk. 1, skriftligt underrettes om sagen og gøres bekendt med sin adgang til aktindsigt og til at udtale sig efter offentlighedsloven.

Det fremgår ikke af bestemmelsernes ordlyd, at der er begrænsninger i deres anvendelsesområde. Det har hidtil i ministeriets praksis været antaget, at der ikke skal ske forhåndsvarsling af eksempelvis en meddelelse om standsning af en særligt forurenende virksomhed, der klart er påbegyndt uden den nødvendige godkendelse efter miljøbeskyttelseslovens § 35, eller f.eks. i forbindelse med standsning af en udledning i strid med lovens § 17.

Tilsvarende er antaget i de situationer, hvor myndighederne indskærper overholdelsen af en tidligere meddelt afgørelse.

For at der ikke skal herske tvivl om retstilstanden, foreslås det imidlertid i overensstemmelse med udvalgsbetænkningen, at reglerne om fristfastsættelse og forhåndsvarsling ikke finder anvendelse i de nævnte tilfældegrupper. Hvis der er rimelig tvivl om, hvorvidt den påbegyndte aktivitet kræver tilladelse, bør forhåndsvarsling dog almindeligvis gives.

Til nr. 9

Efter bestemmelsen i miljøbeskyttelseslovens § 69 kan kommunalbestyrelsen udsætte afgørelser efter bygge Lovgivningen, indtil der med hensyn til den til bygningen knyttede virksomhed er truffet afgørelse efter reglerne i miljøbeskyttelses Lovgivningen.

Det følger imidlertid allerede af de bestemmelser i bygningsreglementet, der er fastsat efter bygge Lovens § 16, stk. 3, at kommunalbestyrelsen ikke må meddele bygge- eller ibrugtagningstilladelse efter bygge Loven, før den har konstateret, at det ansøgte kan godkendes efter en række nærmere angivne bestemmelser under kommunalbestyrel-



## F.t.l. vedr. miljø- og planlægningslove

sens administration, bl.a. en række bestemmelser i miljøbeskyttelseslovgivningen. Endvidere kan kommunalbestyrelsen efter bestemmelserne i bygningsreglementet udsætte en afgørelse om bygge- eller ibrugtagningstilladelse, indtil det er konstateret, at det ansøgte opfylder en række nærmere angivne bestemmelser, der ikke administreres af kommunalbestyrelsen, herunder bl.a. en række bestemmelser i miljøbeskyttelseslovgivningen.

På denne baggrund må bestemmelsen i miljøbeskyttelseslovens § 69 betragtes som overflødig, hvorfor bestemmelsen foreslås ophævet, jfr. lovforslagets § 13, og således at der ikke for denne bestemmelse afventes ændringer i bygningsreglementet, jfr. hvad der er anført herom i de almindelige bemærkninger, pkt. 3 f.

Til nr. 10-12

Ved miljøbeskyttelseslovens vedtagelse i 1973 gav folketingset klart udtryk for, at den strafferetlige vurdering af miljølovovertrædelser skulle skærpes. Dette kom bl.a. til udtryk ved, at miljøbeskyttelseslovens straffebestemmelse rummer mulighed for frihedsstraf, mens den tidligere lovgivning på området kun indeholdt mulighed for bødestraf. Siden miljøbeskyttelseslovens ikrafttræden den 1. oktober 1974 har der i den offentlige debat været rejst kritik af strafreaktionen i de afsagte domme. Det er navnlig påpeget, at straffene generelt forekommer bemærkelsesværdigt milde og hermed ikke i overensstemmelse med lovgivningsmagtens intentioner.

Det har været forsøgt at opnå en skærpelse af strafreaktionen, dels ved en henstilling fra rigsadvokaten til anklagemyndigheden (meddelelse nr. 5 af 9. oktober 1979), dels ved et cirkulære fra miljøstyrelsen til de kommunale råd (nr. 215 af 5. december 1979). Disse initiativer har bl.a. betonet vigtigheden af, at bødepåstandene afpasses efter lovovertrædelsens miljømæssige skadevirkninger og risikoen herfor samt den økonomiske fordel ved lovovertrædelsen.

Et flertal i udvalget om håndhævelse af bygge- og miljølovgivningen finder ikke, at der er sket en skærpelse af den strafferetlige praksis således som tilsigtet.

Der har i udvalget været enighed om, at strafferammen i miljøbeskyttelseslovens § 83 bør opdeles, således at straffebestemmelsen kommer til at indeholde visse retningslinier for domstolenes strafudmåling. Dette kan efter udvalgets opfattelse bedst ske ved at udelade frihedsstraf i den almindelige strafferamme i bestemmelsens stk. 1 og ved i et 99 Fremsatte lovforslag (undt. finans- og tillægsbev.lovforslag)

efterfølgende nyt stk. at betinge anvendelse af frihedsstraf af, at der har foreligget særlige forhold ved lovovertrædelsen. Straffebestemmelsen vil herved blive mere nuanceret og indeholde en tilkendegivelse om en lovovertrædelses strafværdighed. Desuden foreslår et flertal i udvalget, at der også nedsættes en særlig bødeudmålingsregel.

Ved udformningen af straffebestemmelsen i lovforslaget er det lagt til grund, at det skal anses som en skærpede omstændighed ved en overtrædelse af miljøbeskyttelsesloven, hvis der ved overtrædelsen er voldt skade på miljøet eller fremkaldt fare derfor, eller hvis der ved overtrædelsen er opnået eller tilsigtet en økonomisk fordel. En sådan skærpelse af strafudmålingen bør finde sted, uanset om lovovertrædelsen er begået uagtsomt eller forsætligt. Dog bør ikke enhver skade eller enhver økonomisk fordel kunne medføre frihedsstraf.

I betænkningen om håndhævelse af bygge- og miljølovgivningen foreslår udvalget således, at kun en *betydelig* skade eller en *betydelig* økonomisk fordel i forbindelse med forsætlige eller groft uagtsomme lovovertrædelser bør kunne medføre frihedsstraf.

Det er et spørgsmål, om man i lovteksten bør begrænse beskrivelsen af de kvalificerede tilfælde, ved at anvende ord som *betydelig* eller *væsentlig* for de nævnte skader eller økonomiske fordele. Dette har bl.a. sammenhæng med, at der skal anlægges ikke alene en kvantitativ, men også en kvalitativ vurdering af karakteren af lovovertrædelsen. I sig selv giver anvendelsen af sådanne udtryk således ikke nogen særlig vejledning for retsanvendelsen, og det vil derfor under alle omstændigheder være overladt til retsanvendelsen at foretage en afgrænsning af anvendelsesområdet for straffeskærpelsesreglen. Hertil kommer, at angivelsen af straffeskærpelsesgrunde også skal være vejledende inden for det område, hvor der er tale om idømmelse af en bøde. På denne baggrund har man fundet det vigtigt ikke at begrænse de angivne straffeskærpelsesgrunde gennem anvendelse af udtryk som *væsentlig*, *betydelig* el. lign.

Ved straffastsættelsen skal det efter lovforslaget betragtes som skærpende omstændighed, hvis en overtrædelse har medført skade på miljøet, eller hvis der er tilsigtet eller opnået en økonomisk fordel. Dette vil ikke mindst få praktisk betydning i forbindelse med udmåling af bøder. Det er overladt til fremtidig praksis at fastlægge det nærmere anvendelsesområde for idømmelse af frihedsstraf, men det forudsættes naturligvis ved lovforslaget, at

frihedsstraf kun bringes i anvendelse, hvor der foreligger alvorlige overtrædelser.

Et flertal i udvalget om håndhævelse af bygge- og miljølovgivningen har tillige foreslået, at der i miljøbeskyttelsesloven indsættes en speciel bødemålingsregel. Formålet hermed skulle være at få kriterierne (risiko for) miljøskade og (mulighed for) økonomisk fordel prioriteret højere ved domstolenes strafudmåling. I udvalgets forslag ligger således ikke, at andre strafudmålingshensyn ikke skal indgå i domstolenes konkrete bedømmelse.

Retshåndhævelsesudvalgets forslag om en bødemålingsregel må imidlertid anses for overflødig, idet domstolene allerede efter de almindelige principper om strafudmåling, der fremgår af straffeloven, skal lægge vægt på de nævnte hensyn. Det vil være uhensigtsmæssigt som led i en tilsigtet skærpelse at indføje en bestemmelse, som lovteknisk ville have en sådan udformning, at den kunne tages som udtryk for, at det eksisterende bødeniveau var passende i sager, hvor der ikke foreligger miljøskade eller økonomisk fordel, eller hvor det ikke er muligt eller dog uforholdsmæssigt vanskeligt at føre bevis herfor. Hertil kommer, at det i den foreslåede lovbestemmelse i tilstrækkeligt omfang tilkendes gives, at (fare for) miljøskade eller (mulighed for) økonomisk fordel har betydning for bedømmelse af en lovovertrædelses strafværdighed.

På den beskrevne baggrund har lovforslaget en bestemmelse, som for så vidt angår *stk. 1* indebærer, at overtrædelser af miljølovgivningen, der begås især ved simpel uagtsomhed, straffes med bøde. *Stk. 2* fastsætter, at straffen kan stige til hæfte eller fængsel indtil 1 år, hvis overtrædelsen begås forsætligt eller ved grov uagtsomhed, og hvis der ved lovovertrædelsen er voldt skade på miljøet eller fremkaldt fare derfor, eller der er tilsigtet eller opnået en økonomisk fordel, herunder ved besparelser.

Bestemmelsen indebærer bl.a. en tilkendegivelse om, at de bøder, der i dag idømmes for vandløbsforureninger, skal forhøjes væsentligt. Disse overtrædelser kan medføre vanskeligt oprettelige eller uoprettelige miljøskader. De kan også være karakteriseret ved, at den enkelte lovovertrædelses skadevirkninger isoleret bedømt måske kan forekomme beskeden, men at de miljømæssige skadevirkninger som helhed er betydelige på grund af et stort antal lignende overtrædelser. Miljømæssigt set er der således tale om lovovertrædelser, hvis generelle grovhed er ganske betydelig.

Desuden kan der peges på tilfælde, hvor der ulovligt er udledt enten egentlige miljøgifte, som

enten direkte eller gennem optagelse i fødekæderne kan medføre betydelige skadevirkninger eller fare herfor, eller udledt miljøfremmede stoffer, som kun vanskeligt kan nedbrydes. Af hensyn til miljøbeskyttelsen er det nødvendigt, at de idømte straffe i sådanne tilfælde har en så tilstrækkelig præventiv effekt, at der ikke opstår risiko for en almindelig forringelse af det ydre miljø.

Selv om hensigten med den foreslåede bestemmelse bl.a. er at angive nogle retningslinier for, hvornår frihedsstraf kan bringes i anvendelse, og at fremhæve nogle momenter, som har særlig betydning for vurderingen af en lovovertrædelses strafværdighed, er hensigten som nævnt også klart at tilkendegive, at bødeniveauet i almindelighed ønskes forhøjet. Hermed sigtes også på tilfælde, hvor lovovertrædelsen kan siges at have en vis formel karakter. Af præventive grunde og af hensyn til retsbevidstheden er der grund til også at skærpe bødeniveauet for de overtrædelser, der består i påbegyndelse af en forurenende virksomhed uden lovbefalet godkendelse eller tilladelse.

Udover forslag til ændringer i miljøbeskyttelseslovens straffebestemmelse har retshåndhævelsesudvalget stillet en række forslag, som har til formål at sikre et bedre samarbejde mellem miljømyndighederne, politi og anklagemyndighed ved forberedelsen m.v. af straffesager for overtrædelse af miljøbeskyttelsesloven. Formålet hermed er også at opnå en skærpelse af sanktionerne.

For at sikre overholdelsen af miljøbeskyttelsesloven skal der etableres et bedre samarbejde mellem miljømyndighederne, politi og anklagemyndighed ved forberedelsen af straffesager for overtrædelse af miljøbeskyttelsesloven. Ved at sikre, at disse sager forelægges domstolene på den mest hensigtsmæssige måde, vil man skabe bedre muligheder end i dag for anvendelsen af skærpede sanktioner.

Miljøministeriet og justitsministeriet vil derfor i forbindelse med gennemførelsen af en ændret straffebestemmelse udarbejde yderligere retningslinier for miljømyndighedernes, politiets og anklagemyndighedens behandling af straffesager, således at der skabes sikkerhed for at samarbejdet om og forberedelsen af straffesager fungerer bedst muligt. I disse retningslinier vil indgå, at straffesager, såfremt der måtte vise sig behov herfor, indbringes for landsretterne og i givet fald for højesteret.

Samlet set vil der blive tale om foranstaltninger, som forventes at medføre, at den ønskede skærpelse også gennemføres i domspraksis.

Udvalget om håndhævelse af bygge- og miljølovgivningen har desuden stillet forslag om, at der

i straffeloven optages bestemmelser om meget alvorlige miljøforbrydelser. Justitsministeriet har over for miljøministeriet oplyst, at man i løbet af kortere tid agter at forelægge straffelovrådet spørgsmålet om gennemførelse af en særlig straffebestemmelse i straffeloven om grove miljølovsovertrædelser med henblik på fremsættelse af lovforslag herom.

Den foreslåede affattelse af § 83, stk. 1, indeholder et ændringsforslag til den gældende bestemmelse i § 83, stk. 1, nr. 4, der vedrører overtrædelse af lovens § 35 om forudgående godkendelse af særligt forurenende virksomhed, og dette strafansvar er forældet 2 år efter det tidspunkt, hvor virksomheden er anlagt eller påbegyndt, uanset at virksomheden fortsat drives uden godkendelse.

I miljøbeskyttelsesloven er der således ikke fastlagt noget selvstændigt strafansvar for at drive virksomheden uden godkendelse. Når godkendelsesordningens baggrund og formål tages i betragtning, forekommer affattelsen af den gældende straffebestemmelse i § 83, stk. 1, nr. 4, ikke velbegrundet, og konsekvenserne heraf må betragtes som utilsigtede.

Ved ændringen af straffebestemmelsen i miljøbeskyttelseslovens § 83, stk. 1, nr. 4, foreslås det derfor gjort strafbart at drive en kapitel 5-virksomhed uden godkendelse. Strafansvaret herfor vil da først være forældet 2 år efter driftens ophør.

Med hensyn til den foreslåede bestemmelse i stk. 5, der fastlægger en forældelsesfrist på 5 år for visse overtrædelser, bemærkes, at der her typisk kan være tale om »skjulte« lovovertrædelser. Derfor er der grund til at fastlægge en længere forældelsesfrist end den normale forældelsesfrist for miljølovsovertrædelser på 2 år. Selv med en 5-årig forældelsesfrist vil der kunne forekomme tilfælde, hvor en overtrædelse af miljøbeskyttelsesloven ikke kan medføre straf, når den konstateres. De »skjulte« overtrædelser af miljøbeskyttelsesloven kan have en sådan karakter, at skadevirkningerne og hermed lovovertrædelsen først konstateres efter mere end 5 år. Dette forhold kunne i sig selv tale for en endnu længere forældelsesfrist for visse typer af overtrædelser.

Som påpeget af udvalget om håndhævelse af bygge- og miljølovgivningen, bygger straffelovens forældelsesbestemmelser imidlertid på nogle almindelige synspunkter om, at trangen til at reagere med straf mindskes med tiden, at generalpræventive hensyn ikke i almindelighed tilsiger nogen lang forældelsesfrist, og at det – som tiden går – bliver vanskeligere og vanskeligere at få belyst de skærpende og ikke mindst de formildende omstændig-

heder, der var forbundet med lovovertrædelsen. Hertil kommer, at alvorlige miljøforbrydelser bør kunne straffes efter nye bestemmelser i straffeloven. Da strafferammen for sådanne forbrydelser antageligt må blive ganske vid, vil forældelsesfristen som følge af straffelovens forældelsesbestemmelser blive længere end 5 år. I øvrigt bør der i forbindelse med udformningen af sådanne straffebestemmelser tages stilling til, om den forældelsesfrist, der vil være en følge af de almindelige forældelsesfrister i straffeloven kan anses for tilstrækkeligt vid. Når disse forhold sammenholdes med strafferammen i miljøbeskyttelsesloven må det være rigtigt, at forældelsesfristen for overholdelse af loven ikke bliver længere end 5 år.

#### Til § 2

I denne paragraf foreslås ændringer i vandlovsloven.

#### Til nr. 1

Den nye bestemmelse svarer til den foreslåede bestemmelse i miljøbeskyttelsesloven, § 50 a, jfr. ovenfor § 1, nr. 4, og der henvises derfor til bemærkninger til denne bestemmelse.

#### Til nr. 2

Den nye bestemmelse svarer til lovforslagets øvrige regler om selvhjælps handlinger uden forudgående dom, jfr. f.eks. forslaget § 7, nr. 10 og de almindelige bemærkninger, pkt. 3, c.

#### Til nr. 3

Den foreslåede bestemmelse svarer til den foreslåede § 68 a i miljøbeskyttelsesloven, jfr. lovforslagets § 1, nr. 8 og bemærkningerne hertil.

#### Til § 3

I denne paragraf foreslås ændringer i vandforsyningsloven.

#### Til nr. 1

Vandforsyningslovens kapitel 10 indeholder udførlige regler om tilsyn med vandforsyningsanlæg og giver ministeren mulighed for at fastsætte nærmere regler om tilsynet. Dette er sket ved bekendtgørelse nr. 6 af 4. januar 1980 om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg. Reglerne er begrundet i, at det, bl.a. af sundhedsmæssige grunde, er vigtigt, at en række vandforsyningsanlæg er under regelmæssig kontrol, og reglerne sig-

ter ikke i første række mod at konstatere, om der foreligger ulovlige forhold.

Regler om kontrol med ulovlige forhold findes i § 65, der handler om overholdelse af påbud, forbud og vilkår. Loven indeholder ingen almindelige bestemmelser om overholdelse af regler, der ikke er udmøntet i påbud, forbud eller vilkår, navnlig overholdelsen af lovens regler om, at indvinding af vand og bortskaffelse af grundvand normalt ikke må ske uden tilladelse efter loven. Det foreslås derfor at udvide lovens § 65, således at den udtrykkelig pålægger kommunerne at føre dette tilsyn.

*Stk. 1* indeholder den almindelige regel om, at kommunalbestyrelsen skal føre tilsyn med overholdelse af loven og de regler, der er fastsat med hjemmel i loven. Bestemmelsen benytter den formulering, der er anvendt i den gældende miljøbeskyttelseslov. Det siger sig selv, at tilsynet må have sine rimelige praktiske begrænsninger, således at det f.eks. ikke skal være nødvendigt, at en kommunal tilsynsførende overvåger ethvert brøndboringsarbejde.

*Stk. 2* svarer til den gældende lovs § 65, stk. 1.

*Stk. 3* om lovliggørelsespåbud er ny og er formuleret på samme måde som forslagene til § 50 a i miljøbeskyttelsesloven og § 54 a i vandløbsloven, jfr. ovenfor under § 1, nr. 4, og § 2, nr. 1.

Den foreslåede bestemmelse præciserer, at kommunalbestyrelsen som tilsynsmyndighed skal tage initiativ til lovliggørelse, hvis den konstaterer et ulovligt forhold.

Et ulovligt forhold kan eksempelvis bringes til ophør ved, at tilladelsesmyndigheden tillader forholdet, eller at tilladelsesmyndigheden giver påbud om lovliggørelse. Hvis indispensable regler er overtrådt – f.eks. reglen om, at visse vandinstallationer skal være VA-godkendte, kan kommunalbestyrelsen give lovliggørelsespåbud.

Ved administrationen af de forskellige vandforsyningslove har det gennem tiden i et vist omfang været tolereret, at ældre vandværker fungerede uden den påbudte indvindingstilladelse, eller at vandværker overskred deres indvindingstilladelser. På nuværende tidspunkt kan disse forhold mest hensigtsmæssigt tages op til vurdering i forbindelse med den igangværende vandindvindings- og vandforsyningsplanlægning, således at de ældre vandværkers indvindingsforhold reguleres gennem udtrykkelige afgørelser fra tilladelsesmyndigheden. Det må derfor forventes, at reguleringen mange steder må tage nogen tid.

*Stk. 4* svarer til den gældende lovs § 65, stk. 2. Bestemmelsen anvendes i praksis f.eks. ved over-

trædelser af påbud om at reparere husinstallationer eller sløjfe nedlagte borer og brønde.

Til nr. 2

Den foreslåede bestemmelse svarer til den foreslåede § 68 a i miljøbeskyttelsesloven; jfr. lovforslagets § 1, nr. 8, og bemærkningerne hertil.

#### Til § 4

I denne paragraf foreslås ændringer i kommunalplanloven.

Til nr. 1

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3, f.

Til nr. 2

Den gældende bestemmelse i § 46, stk. 1, om kommunalbestyrelsens tilsynsforpligtelse medfører, at kommunalbestyrelsen skal føre tilsyn med, at de byplanmæssige og bebyggelsesregulerende forskrifter overholdes.

Bestemmelsen i *stk. 1* er i overensstemmelse med retshåndhævelsesudvalgets forslag foreslået udvidet, således at den udtrykkeligt også omfatter tilsynet med overholdelsen af loven som sådan, herunder administrative regler, der er udstedt i medfør af loven. Herved præciseres, hvad der allerede må antages at være gældende ret.

Bestemmelsen i *stk. 2* fastsætter i overensstemmelse med, hvad der må antages at være gældende ret, at kommunalbestyrelsen som led i tilsynsforpligtelsen tillige skal føre kontrol med, at dens egne afgørelser samt klagemyndigheders afgørelser efterleves. Bestemmelsen er i overensstemmelse med udvalgets forslag.

Bestemmelsen i *stk. 3* svarer til den gældende lovs § 46, stk. 2, men er formuleret som de tilsvarende bestemmelser i lovforslaget i øvrigt. Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3, a.

Til nr. 3

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3, a.

Til nr. 4

Forslaget er en redaktionel ændring som følge af forslaget i nr. 5.

Til nr. 5

Ved forslaget *stk. 2* lovfæstes den gældende praksis, hvorefter kommunalbestyrelsen på planstyrelsens anmodning underretter bygherren.

Da der har været rejst en vis tvivl om klagemyndighedens hjemmel til at tillægge en klage opsættende virkning, er det anset for hensigtsmæssigt at lovfæste muligheden herfor som foreslået i *stk. 3*.

Det beror på klagemyndighedens vurdering, om klagen skal tillægges opsættende virkning. Afgørende for denne vurdering er først og fremmest, om det er overvejende sandsynligt, at der foreligger en væsentlig overtrædelse af loven. En række andre omstændigheder vil imidlertid også have betydning for klagemyndighedens beslutning, navnlig tidspunktet for klagens indgivelse, aktivitetens påbegyndelse og aktivitetens karakter. Dette svarer til gældende praksis.

Når der under en klagesag er konstateret et ulovligt forhold, opstår spørgsmålet om, hvorledes dette skal berigtiges. I nogle tilfælde må der kræves en fysisk lovliggørelse, f.eks. nedrivning. I andre tilfælde vil der kunne foretages en retlig lovliggørelse, d.v.s. at kommunalbestyrelsen gennemfører den lokalplan eller meddeler den dispensation, som er nødvendig for en retlig lovliggørelse. Der kan være tilfælde, hvor der ikke efter forholdets beskaffenhed er behov for en fysisk lovliggørelse, vil en efterfølgende lokalplanprocedure eller en naboorienteringsprocedure imidlertid reelt være uden indhold, fordi den kun vil tjene til en formel retlig lovliggørelse. Det er derfor foreslået i *stk. 4*, at klagemyndigheden træffer beslutning om formen for lovliggørelsen. Bestemmelsen indebærer, at klagemyndigheden kan tillade en bibeholdelse og samtidig fritage helt eller delvist for en retlig lovliggørelse. Dette anfægter ikke kommunalbestyrelsens kompetence til at gennemføre en lokalplan.

Med den udtrykkelige adgang til at tillægge klage opsættende virkning og til at påbyde et iværksat bygge- eller anlægsarbejde standset, jfr. forslaget *stk. 3*, tilkendegives det, at en byggetilladelse eller dispensation ikke er en ensidigt begunstigende forvaltningsafgørelse.

Det følger af § 49, *stk. 1*, at klagemyndighedens afgørelse kan indbringes for domstolene.

Det følger af kommunalbestyrelsens tilsynspligt efter § 46, at kommunalbestyrelsen, såfremt ejeren af den pågældende ejendom ikke efterkommer klagemyndighedens afgørelse, skal give et lovliggørelsespåbud og om fornødent foranledige sagen indbragt for domstolene.

Til nr. 6

Om den foreslåede adgang for kommunalbestyrelsen til at lade tinglyse et påbud om lovliggørelse henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger, pkt. 3, b.

#### Til § 5

I denne paragraf foreslås ændringer i by- og landzoneloven.

Til nr. 1

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3, f.

Til nr. 2

Overskriften til kapitel 6 foreslås ændret, således at den omfatter de stillede forslag vedrørende tilsynspligt m.v.

Til nr. 3

By- og landzoneloven er senest blevet ændret ved lov nr. 263 af 8. juni 1983. Ved lovændringen fik kommunalbestyrelsen – udover beføjelserne i lovens § 9, *stk. 2*, – kompetence til at meddele zonenovstilladelser i landsbyer, der er éntydigt afgrænset i en kommuneplan eller i en aftale, der er indgået med amtsrådet (hovedstadsrådet).

Den gældende lov indeholder ikke bestemmelser om tilsyn med lovens overholdelse. Da lovens genstand især er udstykning og bebyggelse, vil den reelle kontrol med lovens overholdelse normalt ligge i henholdsvis matrikeldirektoratet i forbindelse med udstykningsager og i kommunerne i forbindelse med byggesagsbehandlingen.

I overensstemmelse med retshåndhævelsesudvalget foreslås det i *stk. 1*, at amtsrådet (hovedstadsrådet), der har den almindelige kompetence efter loven, pålægges at føre tilsyn med, at loven og de regler, der er fastsat med hjemmel i loven, overholdes. I de områder, hvor kommunalbestyrelsen er zonenovsmyndighed, foreslås det i *stk. 2*, at tilsynet føres af kommunalbestyrelsen. Det foreslås desuden i *stk. 3*, at tilsynet med overholdelsen af påbud, forbud og vilkår, fastsat i tilladelser, påhviler zonenovsmyndigheden.

*Stk. 4* indeholder forslag til en lovfæstelse af pligten for tilsynsmyndighederne til at søge ulovlige forhold lovliggjort. Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3, a.

Forlaget til *stk. 5* udvider den gældende regel om besigtigelse, således at også miljøankenævnet kan foretage besigtigelse af ejendomme i landzone.

I *stk. 6* foreslås der i tilslutning til de øvrige regler om tilsyn tilvejebragt en hjemmel for miljøministeren til at fastsætte nærmere regler om udøvelse af tilsynsvirksomheden.

Til nr. 4

I de landzoneområder, hvor kommunalbestyrelsen ikke er zonelovmyndighed, kan det være hensigtsmæssigt at inddrage kommunalbestyrelserne i kontrollen med lovens overholdelse, selv om zonelovmyndigheden er amtsrådet (hovedstadsrådet). Kommunalbestyrelsen vil i de situationer, hvor den ikke har zonelovskompetencen, som bygningsmyndighed have indseende med et stort antal sager, der også har relation til zonen. Det foreslås derfor, at der pålægges kommunalbestyrelsen en pligt til at foretage indberetning til amtsrådet (hovedstadsrådet), når kommunalbestyrelsen får kendskab til et ulovligt forhold.

Til nr. 5

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3, b.

#### Til § 6

I denne paragraf foreslås ændringer i lov om sommerhuse og camping m.v.

Til nr. 1

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3, b.

Til nr. 2

Ændringen skyldes, at også miljøministeren og amtsrådet (hovedstadsrådet) som tilsynsmyndighed, jfr. § 10 a, vil kunne meddele påbud om berigtigelse af et ulovligt forhold.

Til nr. 3

Bestemmelsen giver tilsynsmyndigheden adgang til at foretage selvhjælpshandling efter forudgående dom til gennemtvungelse af et påbud om fysisk lovliggørelse. Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3, c.

Til nr. 4

Om de foreslåede regler om tilsyn i § 10 a henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3, a.

Det følger af *stk. 3*, at amtsrådet (hovedstadsrådet) skal føre tilsyn med reglerne i miljøministeriets bekendtgørelse nr. 453 af 30. august 1974 om tilladelse til udlejning af arealer til camping og om

indretning og benyttelse af campingpladser (campingreglementet).

Til nr. 5

Forslaget er konsekvens af nr. 4.

#### Til § 7

I denne paragraf foreslås ændringer i naturfredningsloven.

Til nr. 1

Forslaget indebærer en præcisering af den ved lov nr. 208 af 25. maj 1983 gennemførte ændring af naturfredningslovens § 43, stk. 4. Ved ændringen blev det fastsat, at beskyttelsesreglen for søer i § 43, stk. 1, kun gælder for søer, der er på 500 m<sup>2</sup> og derover. Formålet med denne bestemmelse var at styrke beskyttelsen af søer, idet den hidtidige minimumsgrænse for de søer, som var omfattet af lovens § 43, var på 1.000 m<sup>2</sup>. Grænsen var fastsat administrativt ved § 2, stk. 1, i miljøministeriets bekendtgørelse nr. 614 af 1. december 1978 om godkendelse m.v. efter naturfredningslovens §§ 43 og 45 af anlæg i forbindelse med visse vådområder (vandløb, søer og moser). Den hidtidige minimumsgrænse gjaldt imidlertid alene som en hovedregel, idet gadekær eller lignende offentligt tilgængelige småsøer i byer eller bymæssig bebyggelse efter § 2, stk. 2, nr. 3, i den nævnte bekendtgørelse var beskyttede uanset deres størrelse. Ved lovændringen i 1983 blev en minimumsgrænse fastsat i selve loven, hvorfor de gadekær, der er mindre end 500 m<sup>2</sup>, og som har været beskyttede siden 1. januar 1979, ville glide ud af beskyttelsesordningen fra 1983-lovændringens ikrafttræden den 1. januar 1984. I betragtning af, at formålet med 83-ændringen var at øge beskyttelsen, måtte det være åbenlyst, at den nævnte konsekvens af ændringen var helt utilsigtet. Det foreslås derfor at justere naturfredningsloven, således at den lovhjemmel, der antages fortsat at være for at kunne beskytte de gadekær, der er mindre end 500 m<sup>2</sup>, jfr. § 2, stk. 3, nr. 1, i miljøministeriets vådområdebekendtgørelse nr. 521 af 2. november 1983, der trådte i kraft den 1. december 1983, bliver præciseret.

Det bemærkes, at det af de regler, som var gældende, da lovændringen blev gennemført og indtil 1. december 1983 fremgik, at søer, der udgør en del af et vandløb, som er omfattet af tilladelsesordningen efter § 43, var beskyttede uanset deres størrelse. Tilsvarende var gældende for søer, som grænser op til beskyttede moser. Der henvises herved til § 2, stk. 2, nr. 1 og 2, i miljøministeriets

vådombekendtgørelse nr. 614 af 1. december 1978. Denne beskyttelse gælder uændret, jfr. § 2, stk. 2, i vådområdebekendtgørelsen nr. 521 af 2. november 1983. Beskyttelsen af de småsøer, der udgør en del af vandløb, følger nemlig allerede af selve vandløbsbeskyttelsen, og for så vidt angår de småsøer, der grænser op til en mose, følger beskyttelsen af, at sådanne småsøer kan karakteriseres som en del af mosen, når de fysisk hænger sammen med den. For sådanne småsøer har der altså hidtil ikke været tale om egentlige undtagelser fra minimumsreglen på 1.000 m<sup>2</sup>, og en fortsat beskyttelse af dem er derfor uafhængig af den ved lovændringen i 1983 gennemførte minimumsgrænse på 500 m<sup>2</sup>.

Det samme gælder i øvrigt de småsøer, vandhuller og mindre moser, som findes på de heder, strandenge og strandsumpe, der er omfattet af de ved lovændringen i 1983 gennemførte nye bestemmelser i naturfredningslovens §§ 43 a og b.

Til nr. 2

Forslaget har sammen med de som nr. 3, 7, 8 og 10 (§ 67, stk. 4) stillede forslag til formål at styrke mulighederne for en effektiv kontrol med overholdelsen af bestemmelser, som er udstedt med hjemmel i §§ 59 og 60 b. Det drejer sig herved i første række om miljøministeriets bekendtgørelse nr. 21 af 25. januar 1984 om anvendelse af konventionen om international handel med udryddelsestruede vilde dyr og planter (Washington-konventionen), jfr. rådsforordning (EØF) nr. 3626/82 af 3. december 1982 om gennemførelse i Fællesskabet af konventionen om international handel med udryddelsestruede vilde dyr og planter. Denne forordning, der trådte i kraft den 1. januar 1984, nødvendiggør en styrkelse af kontrolmulighederne. Men også bekendtgørelse nr. 632 af 11. november 1980 om fredning af krybdyr og padder, bekendtgørelse nr. 433 af 23. juli 1982 om indførelse af hvalprodukter og bekendtgørelse nr. 185 af 11. maj 1983 om forbud mod indførelse af visse sælskind spiller i denne forbindelse en væsentlig rolle.

Forslaget skal endvidere ses i sammenhæng med og i et vist omfang som en konsekvens af visse af de ved lov nr. 294 af 9. juni 1982 gennemførte ændringer i jagtloven, jfr. landbrugsministeriets bekendtgørelse nr. 57 af 2. november 1983 af lov om jagt- og vildtforvaltning.

For så vidt angår tilføjelsen af ordet »transit« bemærkes, at der i praksis har vist sig visse vanskeligheder med at afgrænse transithandel i forhold til import/eksport med en tilsvarende risiko

for, at bestemmelser herom bliver omgået. Hertil kommer, at det, uanset at miljøministeriet ikke for indværende har planer om en generel kontrol af transithandel med varer, der er omfattet af den ovennævnte konvention, eventuelt senere vil kunne vise sig nødvendigt med en udvidet kontrol heraf.

Med tilføjelsen af ordene »udstilling« og »udbydning« tilsigtes en så fuldstændig beskrivelse som muligt af de aktiviteter, der kan fastsættes regler om.

Det samme gælder med indføjelsen af ordene »udstopning, præparering og tørring«, der skal ses i sammenhæng med reglerne i § 59, stk.3, om en autorisationsordning for konservatorvirksomhed vedrørende planter og dyr og hermed også med de ved lov nr. 294 af 9. juni 1982 om ændring af lov om jagten ændrede regler om konservatorvirksomhed, jfr. denne lovs § 32. De sidstnævnte bestemmelser, der, jfr. Folketingstidende 1981/82, tillæg A, sp. 221, er fastsat på baggrund af EF-direktiv (79/409/EØF) af 2. april 1979 om beskyttelse af vilde fugle (EFT 1979, nr. L 103/1), indeholder bl.a. et principielt forbud mod privat konserveringsvirksomhed, et forbud, der er nødvendigt af kontrolmæssige grunde. Ved indsættelsen af ordene »udstopning, præparering og tørring«, der også omfatter »restaurering«, bliver det muligt inden for det område af vilde dyr og fugle, som naturfredningsloven dækker, at fastsætte et tilsvarende forbud mod privat konserveringsvirksomhed som i jagtloven. Miljøministeren og landbrugsministeren har allerede en fælles autorisationsordning for erhvervsmæssig konservering af pattedyr, fugle og andre dyrearter. Ved en sådan fælles autorisationsordning opnås en langt bedre kontrol med overholdelsen af de nævnte regler. Der henvises til miljøministeriets bekendtgørelse nr. 16 af 13. januar 1984 om erhvervsmæssig konservering af visse truede dyrearter m.v. samt landbrugsministeriets bekendtgørelse nr. 553 af 21. november 1983 om erhvervsmæssig konservering af vildt.

Med forslaget til indsættelse af ordene »herunder dele og produkter af disse dyr og planter« tydeliggøres, at de kontrolbestemmelser, der i øvrigt kan fastsættes med hjemmel i bestemmelsen, også omfatter dele og produkter, således som det har været tilfældet med bestemmelsen, jfr. bemærkningerne til den gældende § 59, stk. 2, i Folketingstidende 1977-78, tillæg A, sp. 2644, 3. afsnit.

Det tilføjes i øvrigt, at der i medfør af bestemmelserne i § 59, stk. 2, på samme måde som i medfør af de øvrige regler i § 59 og § 60 b, stk. 2, kan ske ikke blot varetagelse af rene naturbeskyttelsesmæssige – herunder kontrolmæssige – hensyn, men

også af hensyn, der snarere kan betegnes som etiske eller hensyn til en fornuftig udnyttelse af naturressourcerne. Der kan også tages hensyn til dyrenes farlighed, ligesom når det drejer sig om indførsel af giftslanger for at holde dem privat. I denne forbindelse bemærkes, at justistministeriet og miljøministeriet, foranlediget af henvendelser fra zoologisk museum og herpetologisk forening, som er en forening af personer, der er interesserede i krybdyr, har konstateret et behov for at gennemføre et forbud mod privat hold af visse giftslanger og andre farlige krybdyr. Baggrunden for et sådant forbud er dels hensynet til omgivelserne, idet erfaringen viser, at krybdyr af denne art undertiden slipper løs, dels hensynet til ukyndige holdere af krybdyr, dels hensynet til dyrene selv. Der er enighed mellem de berørte ministerier og zoologiske eksperter om, at de pågældende dyr indebærer en betydelig risiko for mennesker. Et forbud vil blive begrænset mest muligt, og det er endvidere forudsat, at der skal være visse dispensationsmuligheder.

Til nr. 3

Naturfredningsloven har ikke detaljerede bestemmelser om tilsynet med overholdelsen af lovens bestemmelser eller med overholdelse af fredningsbestemmelser. Den gældende § 62 indeholder en bemyndigelse for ministeren til at fastsætte regler om tilsyn og pleje, og bestemmelsen er begrænset til at omfatte fredede områder.

Miljøministeriet har udstedt en bekendtgørelse om tilsyn og pleje (bekendtgørelse nr. 640 af 6. december 1983 om tilsyn og pleje af fredede områder m.m.), hvorefter amtsrådet (Hovedstadsrådet) er tilsynsmyndighed med hensyn til naturfredningslovens generelt regulerende bestemmelser og fredningsbestemmelser. Dette gælder dog ikke for arealer, der ejes af staten ved miljøministeriet, idet tilsynet med disse arealer varetages af skovstyrelsen. Endvidere er tilsynet med bestemmelser om fredning af plante- og dyrearter efter naturfredningslovens § 59 kun omfattet af ordningen, såfremt fredningen er begrænset til et eller flere bestemte geografiske områder. Baggrunden herfor er, at det ikke synes hensigtsmæssigt at pålægge amtsrådene at føre tilsyn med eksempelvis bekendtgørelse nr. 632 af 11. november 1980 om fredning af krybdyr og padder, der for hele landet forbyder indsamling m.m. af alle vildtlevende krybdyr og padder eller med bekendtgørelse nr. 23 af 25. januar 1984 om anvendelse af konventionen om international handel med udryddelsestruede vilde dyr og planter (Washington-konventionen).

Endelig er bekendtgørelser udstedt med hjemmel i naturfredningslovens § 60 om fredning af statejendom eller søterritoriet ikke umiddelbart omfattet af ordningen, idet tilsynsspørgsmålet for disse fredninger afgøres i forbindelse med udstedelsen af den enkelte bekendtgørelse.

Forslaget til en ny affattelse af § 62 er udarbejdet på grundlag af retshåndhævelsesbetænkningens forslag. Der er dog foretaget de justeringer, der er nødvendige af hensyn til den ovenfor beskrevne ordning, som der ikke tilsigtes nogen ændring i.

Bestemmelsen *stk. 1* henlægger tilsynet til amtsrådet (hovedstadsrådet), medmindre ministeren bestemmer andet. Det skal bemærkes, at begrebet fredningsbestemmelser også omfatter bestemmelser i fredningskendelser og -deklarationer efter den tidligere gældende lovgivning.

Tilsvarende foreslås i *stk. 2*, at amtsrådene (hovedstadsrådet) som tilsynsmyndighed, også skal påse, at påbud, forbud og vilkår overholdes.

Tilsynsmyndighedens forpligtelse efter almindelige forvaltningsretlige principper til at søge et ulovligt forhold lovliggjort lovfæstes i forslagets *stk. 3*. Det bemærkes, at for så vidt angår langt den overvejende del af de ulovligheder, der kan være tale om efter naturfredningslovgivningen, vil tilsynsmyndigheden ikke selv være i stand til at meddele dispensation eller tilladelse til at opretholde forholdet, idet kompetencen hertil vil ligge hos fredningsnævnet, eventuelt overfredningsnævnet.

Bestemmelsen i *stk. 4* er ny. Kommunalbestyrelsen er ikke tillagt egentlige myndighedsopgaver i naturfredningsloven bortset fra, at kommunalbestyrelsen kan rejse fredningssager. Da det imidlertid i en række tilfælde vil være kommunalbestyrelsen, der f.eks. i forbindelse med byggesagsbehandling, faktisk konstaterer forhold, der må antages at være i strid med naturfredningslovgivningen, foreslås det, at kommunalbestyrelsen pålægges pligt til i sådanne tilfælde at indberette forholdet til tilsynsmyndigheden.

Om den adgang, der i *stk. 5* foreslås for ministeren til at udstede nærmere regler om udøvelsen af tilsyns- og kontrolvirksomheden, bemærkes det, at det ikke er tanken at fastsætte nærmere bestemmelser om omfanget og hyppigheden af tilsynsmyndighedens kontrol i marken. Dette skyldes ikke mindst, at de bestemmelser, amtsrådene ifølge naturfredningslovgivningen skal føre tilsyn med overholdelsen af, er af meget forskellig karakter. Tilsynets hyppighed vil for så vidt angår de fredede områder således afhænge af områdets karakter, dets sårbarhed og dets anvendelse.



Amtsrådets (hovedstadsrådets) tilsynsforpligtelse omfatter ikke tilsyn med overholdelse med bekendtgørelser udstedt med hjemmel i naturfredningslovens §§ 59, 60, 60 a og 60 b, stk. 2, (bortset fra fredninger efter § 59, der er begrænset til et eller flere bestemte geografiske områder), medmindre dette konkret fremgår af den enkelte bekendtgørelse.

Til nr. 4

Forslaget er en konsekvens af forslaget i nr. 3 om udbygning af lovens tilsynsbestemmelser, idet den tilsvarende bemyndigelse for ministeren til at fastsætte regler om pleje af fredede arealer hidtil har været en del af § 62.

Til nr. 5

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3, f.

Til nr. 6

Inden for rammerne af de i medfør af § 60 b fastsatte regler til gennemførelse af Washingtonkonventionen (jfr. miljøministeriets bekendtgørelse nr. 23 af 25. januar 1984) sker der ved fredningsstyrelsens foranstaltning en regelmæssig kontrol af erhvervsvirksomheder, der handler med de varer, der er omfattet af reglerne, herunder især af dyrehandlerne. Denne kontrol sker med bistand af politiet. For så vidt angår dyrehandlere gennemføres den med hjemmel i det tilsyn, som politiet fører efter dyreværnslovens § 17, hvorefter der ikke uden politiets tilladelse kan drives erhvervmæssig handel med dyr fra butik og lignende. Kontrol herudover sker uden speciel hjemmel og må derfor, hvis den erhvervsdrivende modsætter sig et eftersyn, følge de almindelige regler, herunder at der tilvejebringes en ransagningskendelse. Kontrollen udføres først og fremmest med et præventivt sigte. Undertiden sker den dog som et led i verserende sager, hvor der foreligger begrundet mistanke om, at bekendtgørelsens regler er overtrådt.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er dels at tilvejebringe en hjemmel direkte i naturfredningsloven for den kontrol og det eftersyn, som hidtil har fundet sted med hjemmel i dyreværnsloven, dels at skabe en hjemmel for så vidt angår andre erhvervsvirksomheder, der handler med varer, omfattet af den nævnte bekendtgørelse eller af regler, fastsat i medfør af § 59, stk. 1-3, jfr. stk. 4.

Bestemmelsen tager sigte på den generelle kontrol med overholdelsen af bestemmelserne og i den

forbindelse specielt de tilfælde, hvor det må antages, at de pågældende vil modsætte sig besigtigelsen. Bestemmelsen har således allerede af den grund et begrænset sigte, idet de erhvervsdrivende kun sjældent modsætter sig en besigtigelse, hvortil kommer, at reglen kun gælder for erhvervsvirksomheder, herunder butikker o.lign., d.v.s. i vidt omfang lokaler, som ifølge deres karakter er offentligt tilgængelige.

Den foreslåede regel tager ligeledes sigte på de bestemmelser, der i øvrigt måtte blive fastsat inden for rammerne af § 59, stk. 1-3, jfr. stk. 4. Som følge heraf vil den i § 65, stk. 3, foreslåede regel også kunne anvendes i forbindelse med miljøministeriets bekendtgørelse nr. 632 af 11. november 1980 om fredning af krybdyr og padder.

Bestemmelsen udelukker ikke, at der kan foretages kontrol og eftersyn på privat bopæl. Her gælder imidlertid de sædvanlige regler om ransagningskendelse.

Til nr. 7

*ad stk. 3*

Forslaget skal bl.a. ses i sammenhæng med gennemførelsen af den tidligere nævnte ændring af jagtloven. I dennes § 51, stk. 1, er i lov nr. 294 af 9. juni 1982 om ændring af lov om jagten indført hjemmel til at idømme hæfte- eller fængselsstraf for overtrædelse af de i stk. 1 opregnede bestemmelser. Ifølge § 51, stk. 3, gælder det samme for overtrædelse af forskrifter om jagttider og om forbud mod præparering af og handel med visse udryddelsestruede vildtarter.

Af bemærkningerne til lovforslaget (Folketings-tidende 1981/82, tillæg A, sp. 221) fremgår i øvrigt, at der ved ændringen tilsigtes en modernisering og stramning af straffebestemmelserne.

Ved forslaget tilsigtes således en harmonisering med jagtloven. Hjemmelen til hæfte- eller fængselsstraf gælder for de bestemmelser, som har paralleller i jagtloven, d.v.s. ved overtrædelse af forbuds- og fredningsregler, fastsat inden for rammerne af naturfredningslovens §§ 59, og 60 b, stk. 2.

De nævnte bestemmelser i §§ 59 og 60 b, og regler, fastsat i medfør heraf eller til opfyldelse af internationale overenskomster, vedrørende beskyttelsen af vilde plante- og dyrearter. Reglerne regulerer i vidt omfang den erhvervsøkonomiske udnyttelse af disse plante- og dyrearter, og det er derfor som i jagtloven rimeligt, at der kan idømmes hæfte og fængselsstraf for overtrædelse af de pågældende bestemmelser. Hertil kommer, at der med den foreslåede strafferamme bliver mulighed

for at straffe for forsøg, hvilket især kan være relevant ved overtrædelse af miljøministeriets bekendtgørelse nr. 23 af 25. januar 1984 om anvendelse af konventionen om international handel med udryddelsestruede vilde dyr og planter (Washingtonkonventionen). Et sådant behov eksisterer derimod næppe ved andre overtrædelser af naturfredningsloven.

*ad stk. 4*

Bestemmelsen tilsigter, at sagerne efter § 66, stk. 2, som hidtil kan behandles som politisager.

*ad stk. 5*

I forbindelse med administrationen af Washingtonkonventionen vil fredningsstyrelsen i tilfælde, hvor indførsel eller udførsel af varer, omfattet af bekendtgørelsen, har fundet sted uden særlig tilladelse, normalt anmode politiet om at rejse tiltale med påstand dels om bødestraf efter bekendtgørelsens § 19, og – hvis betingelserne herfor kan anses for at være opfyldt – om konfiskation af de varer, der er forsøgt ind- eller udført uden tilladelse.

Konfiskation i medfør af straffeloven indebærer normalt, at de pågældende effekter bortsælges ved offentlig auktion, og at provenuet inddrages til fordel for statskassen, eller – i visse tilfælde – at effekterne destrueres.

Da Washingtonkonventionen har til formål at beskytte de af konventionen omfattede arter af vilde dyr og planter mod udryddelse ved at foreskrive en regulering af al international handel med disse – en regulering der i visse tilfælde er ensbetydende med, at tilladelse til ind- eller udførsel nægtes – vil det være i åbenbar strid med konventionens bestemmelser og i øvrigt med dens ånd og formål, om konfiskerede varer, der er omfattet af konventionen, skulle bortsælges ved offentlig auktion for derefter eventuelt på ny at gå ud i omsætning eller eventuelt blive destuerede.

Det foreslås derfor, at der i § 66, stk. 8, indføres hjemmel for miljøministeren til at bestemme, hvorledes der skal forholdes med effekter, som er konfiskerede på linie med, hvad der gælder allerede i dag, jfr. tekstanmærkning til § 27 nr. 54 ad 4.01. i finansloven for 1983.

Efter forslaget bestemmer miljøministeren, hvad der skal ske med konfiskerede varer, f.eks. at varerne skal stilles til rådighed for videnskabelige institutioner og anerkendte zoologiske haver i form af enten udlån eller egentlig overdragelse. Også udenlandske videnskabelige institutioner og anerkendte zoologiske haver vil i denne forbindelse

kunne komme på tale. Det vil i øvrigt i særlige tilfælde være nødvendigt, at konfiskerede varer returneres til oprindelseslandet.

Tilsvarende gælder med varer, der måtte blive konfiskeret i forbindelse med overtrædelser af bekendtgørelser udstedt i medfør af enten § 59 eller bekendtgørelse nr. 632 af 11. november 1980 om fredning af krybdyr og padder eller § 60 b, stk. 2, f.eks. til gennemførelse af bestemmelserne i EF-fuglebeskyttelsesdirektivet.

Til nr. 8

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3, b.

Til nr. 9

*ad stk. 3*

Forslaget giver myndighederne adgang til at foretage selvhjælpshandlinger uden dom i faresituationer. Den gældende § 67 stk. 2, giver myndighederne adgang til selv at foretage fysisk lovliggørelse på ejerens bekostning, når der foreligger en dom, som ikke er efterkommet rettidigt, og når tvangsbøder ikke kan antages at give resultat.

Herudover er der i lovens § 50 en særlig adgang til selvhjælpshandlinger, når et påbud om retablering af et beskadiget fortidsminde ikke efterkommes. I enkelte andre situationer end de, der er omfattet af § 50, kan et ulovligt forhold imidlertid udgøre en sådan fare for eksistensen af et område, dyr eller planter, at en hurtig indgriben kan være nødvendig.

I sådanne tilfælde ville myndigheden antagelig allerede i medfør af almindelige retsgrundsætninger være beføjet til at gribe ind uden at afvente en dom. I overensstemmelse med, hvad der er anført i de almindelige bemærkninger, pkt. 3, c, foreslås denne adgang imidlertid lovfæstet.

*ad stk. 4*

Som nævnt i bemærkningerne til nr. 7, kan det i særlige tilfælde være nødvendigt, at konfiskerede varer returneres til oprindelseslandet.

Artikel VIII, stk. 1 og stk. 4, i Washingtonkonventionen om international handel med udryddelsestruede vilde dyr og planter indeholder således bestemmelser om, at den autoriserede myndighed, i dette tilfælde fredningsstyrelsen, efter rådslagning med eksportlandet skal returnere varer dertil, såfremt landet måtte ønske dette. Det vil især være aktuelt, når det drejer sig om levende, udryddelsestruede dyr, der er taget fra naturen. Endvidere vil en returnering og genudsætning af levende dyr

kunne være rimelig af hensyn til naturen i det pågældende land, også uden for Washington-konventionens rammer. I de nævnte tilfælde vil det være det offentlige, i praksis fredningsstyrelsen, der sender varen tilbage til oprindelseslandet til den myndighed, der administrerer den pågældende lovgivning.

Bortset fra udgifter til transport, vil der ofte være tale om omkostninger til pasning og pleje eller opbevaring, indtil der er fundet en varig løsning på, hvorledes der skal forholdes med den pågældende vare. Også disse udgifter må i første række afholdes af det offentlige.

På denne baggrund foreslås det i § 67, stk. 4, at det i forbindelse med overtrædelse af bestemmelser, fastsat i medfør af § 59 eller § 60 b, stk. 2, er den, der har foretaget indførslen og der, for hvem indførslen er sket, som endeligt skal betale det offentlige omkostninger i forbindelse med den ulovlige indførsel, herunder udgifter til varens transport tilbage til oprindelseslandet, således at disse, f.eks. transportøren og importøren, hæfter solidarisk for omkostningerne. En sådan ordning stemmer principielt med, hvad der gælder inden for andre områder, jfr. eksempelvis havmiljølovens § 46, stk. 1, om udgifter ved bekæmpelsen af ulovlige forureninger. Såfremt der ikke kan opnås aftale om, at overtræderne betaler omkostningerne, må der tages stilling hertil under straffesagen, eller – hvis en sådan af den ene eller den anden grund ikke bliver aktuel – under et søgsmål mod de pågældende.

#### Til § 8

I denne paragraf foreslås ændringer af bygningsfredningsloven.

##### Til nr. 1

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3, f.

##### Til nr. 2

Om de foreslåede regler om tilsyn i § 32 a, stk. 1–4 henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3, a.

##### Til nr. 3 og 4

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3 a og b.

#### Til § 9

I denne paragraf foreslås ændringer af råstofloven.

##### Til nr. 1

Bestemmelserne, som afløser § 20 om tilsyn, indeholder, for så vidt angår råstofindvinding i jorden, alene en præcisering af den gældende tilsynspligt. Tilsyn med råstofindvinding på søterritoriet henlægges ifølge lovforslagets stk. 3 til miljøministeren (fredningsstyrelsen), som er den myndighed, der administrerer lovens bestemmelser om indvindingen på søterritoriet.

Om bestemmelserne i nr. 1 henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, pkt. 3, a.

##### Til nr. 2

Om fareafværgende selvhjælpshandlinger henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3, c. Det skal dog bemærkes, at fare skal forstås på baggrund af lovens formålsbestemmelser. Eksempelvis kan en ulovlig gravning frembyde fare for ødelæggelse af landskabelige værdier, og vedkommende myndighed kan i et sådant tilfælde efter bestemmelsen genoprette tilstanden på ejerens bekostning.

Om adgangen til tinglysning af lovliggørelsespåbud henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3, b.

#### Til § 10

I denne paragraf foreslås ændringer af skovloven.

##### Til nr. 1

Den foreslåede bestemmelse er en modernisering og ajourføring af den gældende § 21 efter principperne i lovforslaget i øvrigt. Om bestemmelserne henvises således til de almindelige bemærkninger, pkt. 3, a.

##### Til nr. 2

Stk. 1–3 om ejerens pligt til at berigtige et ulovligt forhold foreslås indsat i overensstemmelse med principperne for lovforslaget i øvrigt.

Om adgangen i stk. 4 til at tinglyse lovliggørelsespåbud henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3, b.

#### Til § 11

I denne paragraf foreslås ændringer i sandflugtsloven.

Til nr. 1 og 2

Der henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3, c.

Til nr. 3

Under hensyn til, at den gældende sandflugtslov indeholder udførlige – og for denne lov særegne – bestemmelser om tilsyn, er der her alene foreslået tilføjet en bestemmelse om myndighedernes pligt til at søge et ulovligt forhold lovliggjort, jfr. de almindelige bemærkninger, pkt. 3, a.

Til nr. 4

Stk. 1–3 om ejerens pligt til at berigtige et ulovligt forhold foreslås indsat i overensstemmelse med principperne for lovforslaget i øvrigt.

For så vidt angår adgangen i stk. 4 til at tinglyse lovliggørelsespåbud henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3, b.

#### Til § 12

Levnedsmiddeloven omtales ikke i betænkningen om håndhævelse af bygge- og miljølovgivningen, idet loven ikke har relation til reguleringen af fast ejendom. Når der i lovforslaget er foreslået en ændring af straffebestemmelserne i levnedsmiddeloven varende til de ændringer, som foreslås i miljøbeskyttelsesloven, er det for at sikre, at overtrædelser af levnedsmiddeloven fortsat anses for lige så strafværdige, som en overtrædelse af miljøbeskyttelsesloven.

Forslaget indeholder en opdeling af strafferammen i en almindelig strafferamme i stk. 1, hvorefter overtrædelse kan straffes med bøde og en særlig strafferamme i stk. 2, hvorefter kvalificerede overtrædelser kan straffes med hæfte eller fængsel.

Praksis har vist, at bødernes størrelse ikke står i et rimeligt forhold til overtrædelserne. Ved fastsættelsen af bøde skal der særligt tages hensyn til, i hvilken udstrækning, der ved overtrædelsen er voldt skade på eller fremkaldt fare for sundheden eller opnået eller tilsigtet en økonomisk fordel. Ved varetagelsen af disse hensyn sikres det, at bestemmelsen har en tilstrækkelig præventiv virkning, og at lovovertrædelser ikke skal kunne betale sig. I henhold til stk. 2, kan forsætlige og groft uagtsomme overtrædelser medføre frihedsstraf. Frihedsstraf bør dog kun anvendes ved overtrædelser, som har medført sundhedsskade eller fare, eller hvor der er opnået eller tilsigtet betydelig økonomisk fordel.

Ændringen er parallel med den ændring, der er foreslået i miljøbeskyttelsesloven, jfr. bemærkningerne ovenfor til § 1, nr. 10–12.

Desuden foreslås, at bestemmelsen udvides til også at omfatte straf for overtrædelse af § 37, stk. 2, påbud og forbud efter § 13, § 14, stk. 5 og § 30. Det vil herefter være strafbart i visse nærmere angivne tilfælde at undlade at indhente ny autorisation eller godkendelse, og at overtræde beslutninger vedrørende salg af forurenede levnedsmidler. Det vil tillige være strafbart at overtræde et forbud mod salg af visse levnedsmidler fra bestemte områder på grund af forureninger, at tage nærmere angivne grupper af tilsætningsstoffer i anvendelse uden den forudgående anmeldelse, og at overtræde et påbud om, under hvilken form levnedsmiddelvirksomheder må omtale, at virksomheden er under det offentliges kontrol eller tilsyn m.v.

#### Til § 13

Om bemyndigelsen i stk. 2, henvises til de almindelige bemærkninger, pkt. 3, f.